Eläintautilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien eläintautien vastustamista koskevien Euroopan unionin säädösten ja niiden nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanosta siltä osin kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muun lain nojalla:

1) tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 ("*eläinterveyssäännöstö*"), jäljempänä *eläinterveyssäännöstö*;

2) virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä *valvonta-asetus*;

3) tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001, jäljempänä *TSE-asetus*;

4) salmonellan ja muiden tiettyjen elintarvikkeiden kautta tarttuvien tiettyjen zoonoosien aiheuttajien valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2160/2003, jäljempänä *zoonoosiasetus*;

5) tiettyjen zoonoosien ja niiden aiheuttajien seurannasta, neuvoston päätöksen 90/424/ETY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 92/117/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/99/EY, jäljempänä *zoonoosidirektiivi*;

6) lemmikkieläinten muista kuin kaupallisista siirroista ja asetuksen (EY) N:o 998/2003 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 576/2013, jäljempänä *lemmikkieläinasetus*;

7) muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009, jäljempänä *sivutuoteasetus*.

Tässä laissa säädetään lisäksi 1 momentissa mainittujen asetusten sallimista kansallisista toimenpiteistä, lisätoimenpiteistä ja tiukemmista toimenpiteistä eläintautien vastustamiseksi.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Elintarviketurvallisuuteen vaikuttavasta eläintautien vastustamisesta säädetään myös elintarvikelaissa (23/2006).

Väestön suojaamisesta eläimistä ihmisiin tarttuvilta taudeilta säädetään myös tartuntatautilaissa (1227/2016).

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *eläinterveyttä koskevalla säädöksellä* tätä lakia, tämän lain nojalla annettua säädöstä sekä tällä lailla täytäntöön pantavaa Euroopan unionin säädöstä;

2) *eläintaudilla* eläinterveyssäännöstön 4 artiklan 16 kohdassa määriteltyä tautia;

3) *a-luokan taudilla* eläinterveyssäännöstön 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua tautia;

4) *b-luokan taudilla* eläinterveyssäännöstön 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua tautia;

5) *c-luokan taudilla* eläinterveyssäännöstön 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua tautia;

6) *d-luokan taudilla* eläinterveyssäännöstön 9 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua tautia;

7) *e-luokan taudilla* eläinterveyssäännöstön 9 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettua tautia;

8) *toimijalla* eläinterveyssäännöstön 4 artiklan 24 kohdassa tarkoitettua toimijaa;

9) *taudille alttiilla lajilla* eläinlajia, johon muun eläintaudin kuin eläinterveyssäännöstössä tarkoitetun luetteloidun taudin tieteellisen selvityksen perusteella tiedetään tai oletetaan voivan tarttua;

10) *eläinlääkärillä* henkilöä, jolla on eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) nojalla oikeus harjoittaa eläinlääkärinammattia Suomessa;

11) *eläinterveysviranomaisella* Ruokavirastoa, aluehallintovirastoa ja kunnaneläinlääkäriä;

12) *jäsenvaltiolla* Euroopan unionin jäsenvaltiota sekä valtiota, joka Euroopan unionin sisämarkkinoiden toimintaa koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä sovellettaessa rinnastetaan Euroopan unionin jäsenvaltioon Euroopan unionin ja kyseisen valtion välillä tehdyn sopimuksen perusteella.

Muista kuin 1 momentissa mainituista tässä laissa käytettävistä määritelmistä säädetään eläinterveyssäännöstön 4 artiklassa ja valvonta-asetuksen 3 artiklassa.

4 §

Eläintautien luokitus

Eläinterveyssäännöstössä ja sen nojalla säädetään luetteloiduista taudeista ja luetteloiduista lajeista sekä luetteloitujen tautien jakautumisesta a–e-luokan taudeiksi. Eläinterveyssäännöstön 6 artiklassa säädetään uusista taudeista.

Muu eläintauti kuin a—c-luokan tauti voidaan nimetä:

1) muuhun kuin a—c luokkaan kuuluvaksi torjuttavaksi eläintaudiksi, jäljempänä *muu torjuttava eläintauti*, jos eläintauti merkittävästi vaikeuttaa eläintuotannon toimintaedellytyksiä, merkittävästi vahingoittaa luonnonvaraisia eläinkantoja, merkittävästi estää tai haittaa eläinten tai

tuotteiden vientiä ja kauppaa taikka voi tarttua eläimestä ihmiseen aiheuttaen vakavan sairauden; tai

2) *valvottavaksi eläintaudiksi*, jos eläintauti ei täytä 1 kohdassa säädettyjä kriteereitä, mutta aiheuttaa sellaista taloudellista vahinkoa eläintenpidolle, vahinkoa luonnonvaraisille eläinkannoille, vaaraa ihmisten terveydelle taikka vahinkoa eläinten tai tavaroiden viennille ja kaupalle, että eläintaudin leviämisen estäminen on näiden suojaamiseksi perusteltua.

Eläintauti voidaan nimetä muuksi torjuttavaksi tai valvottavaksi eläintaudiksi, jos sen esiintymiseen voidaan vaikuttaa eläintautien vastustamisella. Jos eläintaudin aiheuttamien haittojen taikka eläintaudin vastustamistoimenpiteiden tehokkuuden kannalta on tarkoituksenmukaista, eläintauti voidaan nimetä muuksi torjuttavaksi tai valvottavaksi eläintaudiksi tietyllä maantieteellisesti rajatulla alueella taikka tiettyjen eläinlajien tai tuotantomuotojen osalta. Eläintauti voidaan nimetä muuksi torjuttavaksi tai valvottavaksi eläintaudiksi, vaikka sen tarttuvuudesta, leviävyydestä tai eläintaudin aiheuttamista haitoista ei ole varmuutta, jos eläintaudin katsotaan aiheuttavan välitöntä uhkaa eläinten tai ihmisten terveydelle.

Lisäksi muu eläintauti kuin e-luokan tauti voidaan nimetä muuhun kuin e luokkaan kuuluvaksi ilmoitettavaksi eläintaudiksi, jäljempänä *muu ilmoitettava eläintauti*, jos eläintaudin esiintymisen seuranta on tarpeen ihmisten tai eläinten terveyden suojaamiseksi taikka eläinten tai tuotteiden kaupan tai viennin turvaamiseksi. Eläintauti voidaan nimetä muuksi ilmoitettavaksi eläintaudiksi, vaikka sen tarttuvuudesta ei ole täyttä varmuutta, jos eläintaudin seuranta katsotaan tarpeelliseksi. Muihin ilmoitettaviin eläintauteihin nimetään myös e-luokkaan kuulumattomat muut torjuttavat ja valvottavat eläintaudit.

Muut torjuttavat eläintaudit, valvottavat eläintaudit ja muut ilmoitettavat eläintaudit nimetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

5 §

Virallinen vahvistus eläintaudin esiintymistä

Luetteloidun ja uuden taudin esiintymisen vahvistaa eläinterveysviranomainen eläinterveyssäännöstön mukaisesti. Muun torjuttavan tai valvottavan eläintaudin esiintyminen on todettu, kun eläinterveysviranomainen yleisesti hyväksytyin eläinlääketieteellisin perustein havaitsee eläimellä olevan mainittu eläintauti.

2 luku

Taudista vapaa asema, hävittämisohjelmat ja lokerot

6 §

Taudista vapaat alueet

Maa- ja metsätalousministeriö päättää eläinterveyssäännöstön II osan 4 luvun mukaisesti koko maan tai vyöhykkeen a—c-luokan taudista vapaasta asemasta tai sen hakemisesta Euroopan komissiolta.

7 §

Lokerot

Ruokavirasto päättää lokeron hyväksymisestä eläinten ja tuotteiden siirtoja varten eläinterveyssäännöstön 37 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 2 kohdan d alakohdan mukaisesti. Lokero hyväksytään hakemuksesta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, maa- ja metsätalousministeriö päättää sellaisen lokeron perustamisesta, jossa pidetään vesieläimiä ja niistä saatuja tuotteita.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää lokeron a—c-luokan taudista vapaasta asemasta tai sen hakemisesta Euroopan komissiolta eläinterveyssäännöstön 37 artiklan mukaisesti.

8 §

Hävittämisohjelmat

Maa- ja metsätalousministeriö päättää eläinterveyssäännöstön II osan 3 luvun mukaisesti b- tai c-luokan tautia koskevan hävittämisohjelman perustamisesta koko maata taikka vyöhykettä tai lokeroa koskien sekä ohjelman toimittamisesta komissiolle hyväksyttäväksi.

9 §

C-luokan tauteja koskevien säännösten soveltaminen

C-luokan taudista vapaasta asemasta päättäminen tai sen hakeminen sekä mainittua eläintautia koskevan hävittämisohjelman perustaminen edellyttää, että eläintauti on Suomen kannalta merkityksellinen ja että siitä vapaa asema on eläintaudin aiheuttamien haittojen ja torjuntatoimenpiteiden tehokkuuden kannalta tarkoituksenmukainen.

Mitä jäljempänä tässä laissa säädetään c-luokan tautien vastustamisesta, sovelletaan vain niihin alueisiin ja lokeroihin, joilla on c-luokan taudista vapaa asema tai joilla toteutetaan mainitun eläintaudin vastustamiseksi hävittämisohjelmaa, elleivät Euroopan unionin säädökset muuta edellytä.

10 §

Alueiden ja lokeroiden asemaa koskevan tiedon julkaiseminen

Alueista ja 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista lokeroista, joilla on taudista vapaa asema tai joilla toteutetaan hävittämisohjelmaa, säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Ruokavirasto julkaisee internet-sivuillaan luettelon 1 momentissa tarkoitetuista alueista ja lokeroista sekä niistä hyväksymistään lokeroista, joilla on taudista vapaa asema.

3 luku

Eläinten terveyttä koskevat vastuut

11 §

Pakollinen zoonoosivalvonta

Toimijan tulee valvoa muuksi torjuttavaksi tai valvottavaksi eläintaudiksi nimetyn ihmisiin tarttuvan eläintaudin (*zoonoosi*) esiintymistä, jos pitopaikkaan liittyy erityistä kyseisen eläintaudin esiintymisen tai leviämisen vaaraa ja jos eläintaudin esiintymisen säännöllinen valvonta on välttämätöntä vastustamista koskevien Euroopan unionin säädösten täytäntöön panemiseksi taikka eläintaudin leviämisvaaran hallitsemiseksi (*pakollinen zoonoosivalvonta*). Pakollisessa zoonoosivalvonnassa tulee seurata eläinten terveydentilaa, ottaa tai otattaa eläimistä tarvittavat näytteet eläintaudin varalta, lähettää näytteet laboratorioon tutkittaviksi sekä pitää kirjaa näyt-

teiden ottamisesta ja lähettämisestä. Tarvittaessa toimijan tulee lähettää eläinterveysviranomaiselle näytteiden tutkimustuloksia koskevat tiedot ja tehdä ilmoitus eläintaudin esiintymisestä pitopaikassa, pitopaikan eläinmäärästä sekä uusien eläinten ottamisesta pitopaikkaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään, mitä pitopaikkoja ja minkä eläintautien valvontaa pakollinen zoonoosivalvonta koskee, sekä annetaan tarkemmat säännökset valvontaan sisältyvistä velvoitteista ja näytteiden tutkimisesta laboratoriossa.

12 §

Vapaaehtoinen terveysvalvonta ja pitopaikkojen terveysluokitus

Toimijalla on oikeus saada pitopaikalleen terveysluokka pitopaikasta aiheutuvaa eläintaudin leviämisvaaraa kuvaavan luokittelun mukaisesti, jos hän sitoutuu valvomaan kyseessä olevaa eläintautia pitopaikassa ja täyttää eläintaudin valvontaa koskevat edellytykset (*vapaaehtoinen terveysvalvonta*).

Vapaaehtoiseen terveysvalvontaan sitoutuneen toimijan tulee teettää eläimille säännöllisiä terveystarkastuksia, ottaa tai otattaa eläimistä tarvittavat näytteet eläintaudin varalta, lähettää näytteet laboratorioon tutkittaviksi, pitää kirjaa näytteiden ottamisesta ja lähettämisestä sekä tarvittaessa tehdä viranomaiselle ilmoitus eläintaudin esiintymisestä pitopaikassa. Vapaaehtoiseen terveysvalvontaan voi myös sisältyä kieltoja, ehtoja ja rajoituksia, jotka koskevat luetteloituihin tai taudille alttiisiin lajeihin kuuluvien eläinten taikka niiden sukusolujen tai alkioiden hankintaa pitopaikasta, jota terveysvalvonta ei koske, tai alempaan terveysluokkaan kuuluvasta pitopaikasta tai luonnosta, sekä eläinten merkitsemiseen ja eläimiä, sukusoluja ja alkioita koskevaan kirjanpitoon liittyviä velvoitteita.

Pitopaikat, joita vapaaehtoinen terveysvalvonta koskee, jaetaan terveysluokkiin sen mukaan, kuinka suurella todennäköisyydellä niissä ei esiinny eläintautia, jota valvotaan. Luokittelussa otetaan huomioon pitopaikassa pidettävillä ja niiden kanssa kosketuksessa olleilla eläimillä epäillyt ja todetut eläintaudit, 2 momentissa tarkoitettujen tutkimusten tulokset sekä se, kuinka kauan pitopaikassa on toteutettu vapaaehtoista terveysvalvontaa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään, minkälaisia pitopaikkoja ja minkä eläintautien valvontaa vapaaehtoinen terveysvalvonta koskee. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella myös annetaan tarkemmat säännökset vapaaehtoiseen terveysvalvontaan sisältyvistä velvoitteista, kielloista, ehdoista ja rajoituksista sekä siitä, kuinka pitopaikat jaetaan 3 momentissa tarkoitettuihin terveysluokkiin.

13 §

Sitoutuminen vapaaehtoiseen terveysvalvontaan sekä päätös terveysluokasta

Toimijan, joka haluaa sitoutua vapaaehtoiseen terveysvalvontaan, tulee ilmoittaa asiasta aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto tekee päätöksen pitopaikan terveysluokasta.

Aluehallintovirasto saa peruuttaa terveysluokkaa koskevan päätöksensä, jos pitopaikassa ei noudateta 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuja kieltoja, ehtoja, rajoituksia ja velvoitteita. Aluehallintoviraston tulee peruuttaa terveysluokkaa koskeva päätös, jos toimija ilmoittaa lopettavansa terveysvalvonnan kyseisen pitopaikan osalta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja niiden tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

14 §

B- tai c-luokan taudin hävittämisohjelmaan sisältyvä pitopaikkojen luokittelu

Luetteloituja lajeja pitäviä pitopaikkoja voidaan luokitella eläinterveyssäännöstön 31 ja 32 artiklan nojalla säädetyllä tavalla pitopaikan taudista vapaan aseman tai vektoreilta suojatun aseman perusteella alueella, jolla toteutetaan 8 §:ssä tarkoitettua hävittämisohjelmaa b- tai c-luokan taudin vastustamiseksi. Aluehallintovirasto tekee pitopaikan asemaa koskevat päätökset.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hävittämisohjelmaan sisältyvästä pitopaikkojen luokittelusta ja sitä koskevasta päätöksenteosta.

15 §

Rokotukset ja muut käsittelyt

A—c-luokan taudin, muun torjuttavan eläintaudin tai valvottavan eläintaudin vastustamiseksi saadaan eläimet määrätä rokotettaviksi tai muuten käsiteltäviksi, jos eläintaudin esiintymistä ei voida ilman kohtuuttomia kustannuksia tai menetyksiä estää tai rajoittaa ja eläintaudin esiintyminen aiheuttaa vakavaa haittaa eläintenpidolle tai ihmisten terveydelle tai jos eläinterveyssäännöstössä tai sen nojalla annetussa säädöksessä sitä edellytetään. Rokottamis- tai käsittelyvelvollisuus saadaan ulottaa koskemaan kaikkia niitä luetteloituun tai taudille alttiiseen lajiin kuuluvia eläimiä, joille rokote on saatavissa tai käsittely toteutettavissa, taikka vain sellaisia eläimiä tai pitopaikkoja, joihin liittyy erityinen riski eläintaudin esiintymisestä ja leviämisestä tai joissa esiintyvä tauti on omiaan aiheuttamaan erityistä haittaa eläintenpidolle tai ihmisten terveydelle.

Toimija tai lemmikkieläinten pitäjä on velvollinen huolehtimaan siitä, että rokottamis- tai käsittelyvelvollisuuden piiriin kuuluvat eläimet rokotetaan tai käsitellään vaaditulla tavalla. Toimija tai lemmikkieläinten pitäjä on myös velvollinen merkitsemään rokotetut ja käsitellyt eläimet ja pitämään kirjaa rokotuksista ja käsittelyistä, jos eläintaudin vastustaminen sitä edellyttää, sekä tekemään eläinterveysviranomaiselle tarvittavat rokotuksia ja käsittelyitä koskevat ilmoitukset. Eläinterveysviranomaisten tulee toteuttaa tarvittavat tutkimukset rokotusten ja käsittelyjen vaikutusten seuraamiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään pakollisten rokotusten ja käsittelyjen toteuttamisesta, siitä mitä eläimiä ja pitopaikkoja rokottamis- tai käsittelyvelvollisuus koskee, käytettävistä rokotteista ja käsittelyistä, rokotus- ja käsittelytavasta, rokotusten ja käsittelyjen tiheydestä sekä rokotuksiin ja käsittelyihin liittyvästä merkitsemis-, kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuudesta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan myös antaa tarkempia säännöksiä rokotuksiin ja käsittelyihin liittyvistä viranomaistutkimuksista.

Sen lisäksi, mitä tässä pykälässä säädetään, Ruokavirasto saa a—c-luokan taudin, muun torjuttavan eläintaudin tai valvottavan eläintaudin vastustamiseksi toteuttaa luonnonvaraisten eläinten syöttirokotuksia.

16 §

Eläinnäyttelyiden ja muiden vastaavien tilaisuuksien järjestäminen

Sen, joka järjestää nautaeläinten, lampaiden, vuohien, sikojen tai siipikarjan eläinnäyttelyn tai muun vastaavan tilaisuuden, johon kootaan mainittuja eläimiä väliaikaisesti useasta eri pitopaikasta, on pyrittävä varmistamaan, ettei tilaisuudesta aiheudu eläintautien leviämisen vaaraa tai vaaraa ihmisten terveydelle sekä huolehdittava siitä, että tilaisuuteen ei tuoda eläimiä, joiden tiedetään tai epäillään voivan levittää eläintautia. Nautaeläimiä, lampaita, vuohia, sikoja ja siipikarjaa on pidettävä tilaisuudessa siten, ettei eläinten pitopaikan terveysluokka taikka 14 §:ssä

tarkoitettu taudista vapaa asema tai vektoreilta suojattu asema vaarannu, sekä erillään sellaisista muista eläinlajeista, joilla saattaa olla mainittuihin eläimiin tarttuvia eläintauteja.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettuihin tilaisuuksiin tuotavien nautojen, lampaiden, vuohien, sikojen ja siipikarjan terveydelle asetettavista vaatimuksista.

17 §

Varotoimenpiteet kasvaneen taudin leviämisuhkan vuoksi

Jos a—c-luokan tautia tai uutta tautia taikka muuta torjuttavaa eläintautia esiintyy Suomessa taikka jos sitä epäillään esiintyvän luonnonvaraisissa eläimissä tai leviävän Suomeen luonnonvaraisten eläinten tai vektoreiden välityksellä tai muulla vastaavalla tavalla, saadaan koko maan tai sen tietyn riskialueen osalta ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin eläintaudin leviämisen estämiseksi.

Tässä tarkoituksessa voidaan:

1) velvoittaa toimijoita seuraamaan luetteloituun tai taudille alttiiseen lajiin kuuluvien eläinten terveydentilaa;

2) velvoittaa toimijoita pitämään luetteloituun tai taudille alttiiseen lajiin kuuluvia eläimiä sisätiloissa;

3) velvoittaa toimijoita pitämään eri lajeihin kuuluvia eläimiä pitopaikassa toisistaan erillään;

4) kieltää luetteloituun tai taudille alttiiseen lajiin kuuluvien eläinten vapauttaminen luontoon tai ottaminen luonnosta pitopaikkaan;

5) kieltää eläintaudin leviämisen vaaraa aiheuttava luonnonvaraisten eläinten ruokinta;

6) velvoittaa toimijoita suojaamaan ulkona pidettävien eläinten ruokintapaikat ja toteuttamaan muita toimenpiteitä sen estämiseksi, etteivät pitopaikoissa pidettävät eläimet saa tartuntaa luonnonvaraisista eläimistä;

7) velvoittaa toimijoita huolehtimaan pitopaikan eläinsuojissa käytettävien vaatteiden ja jalkineiden puhdistuksesta ja desinfioimisesta;

8) velvoittaa eläinterveysviranomaisia torjumaan ja seuraamaan vektorien esiintymistä;

9) velvoittaa toimijoita ja pitopaikoissa vierailevia henkilöitä toteuttamaan toimenpiteitä tartunnan leviämisen estämiseksi pitopaikoissa käyvien ajoneuvojen välityksellä;

10) kieltää luetteloituihin tai taudille alttiisiin lajeihin kuuluvien eläinten vieminen eläinnäyttelyihin, eläinkilpailuihin tai muihin vastaaviin tilaisuuksiin.

Tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista velvoitteista ja kielloista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

18 §

Valmiussuunnitelma

Elintarvikelaissa tarkoitetun teurastamon, eläinsuojelulaissa (247/1996) tarkoitetun eläintarhan sekä eläinterveyssäännöstön tai tämän lain mukaista hyväksymistä edellyttävän sukusolujen pitopaikan on laadittava valmiussuunnitelma a-luokan tautien varalle, jos niissä käsitellään luetteloituihin lajeihin kuuluvia eläimiä. Suunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus epäillyn tai todetun eläintaudin johdosta suoritettavista toimenpiteistä. Suunnitelmassa tulee myös kuvata eläintautien vastustamista koskevaa henkilökunnan koulutusta sekä sisäistä tiedotusta ja viestintää.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä eläintaudeista, joiden varalta valmiussuunnitelma on laadittava. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan myös antaa tarkempia säännöksiä valmiussuunnitelman sisällöstä.

4 luku

Eläintaudeista ilmoittaminen ja eläintautitilanteen seuranta

19 §

Velvollisuus ilmoittaa eläintaudeista

Jos toimija tai lemmikkieläinten pitäjä epäilee tai toteaa eläimellä olevan luetteloitu tai uusi tauti taikka muu torjuttava tai valvottava eläintauti, hänen on ilmoitettava asiasta kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle. Sama ilmoitusvelvollisuus on muulla luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, joka osallistuu eläimen tutkimiseen, hoitoon, käsittelyyn, kuljetukseen, lopetukseen, teurastukseen, metsästykseen, pyyntiin tai tarkkailuun. Epäilyä koskeva ilmoitus on tehtävä myös epätavallisesta kuolleisuudesta ja muista vakavan eläintaudin merkeistä, eläimen lähiympäristöstä otetusta näytteestä todetusta eläintaudista sekä tuotantomäärien merkittävästä vähentymisestä määrittämättömästä syystä. Ilmoitus on tehtävä välittömästi, jos se koskee a-luokan tautia tai jos merkit viittaavat tällaisen taudin esiintymiseen. Ilmoitus on tehtävä heti kun se on käytännössä mahdollista, jos se koskee muuta luetteloitua tautia, uutta tautia tai muuta torjuttavaa tai valvottavaa eläintautia tai jos merkit viittaavat tällaisen eläintaudin esiintymiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja ilmoituksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä sekä muiden torjuttavien eläintautien ja valvottavien eläintautien osalta sellaisista eläintaudin merkeistä, joista ilmoitus on tehtävä.

20 §

Eläinlääkärin ja laboratorion ilmoitusvelvollisuus

Jos eläinlääkäri epäilee tai toteaa eläimellä olevan luetteloitu tai uusi tauti taikka muu ilmoitettava eläintauti, hänen on salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoitettava asiasta kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle. Ilmoitus on tehtävä välittömästi, jos se koskee a-luokan tautia, ja heti kun se on käytännössä mahdollista, jos se koskee muuta luetteloitua tautia, uutta tautia tai muuta torjuttavaa tai valvottavaa eläintautia.

Mitä 1 momentissa säädetään eläinlääkäristä, koskee myös laboratoriota riippumatta siitä, onko näyte lähetetty tutkittavaksi kyseessä olevan eläintaudin varalta tehtävää vai muuta tutkimusta varten. Eläinterveyssäännöstön 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu laboratorion ilmoitus toisessa jäsenvaltiossa tutkitun näytteen tuloksista tehdään Ruokavirastolle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja niiden tekemisessä noudatettavasta menettelystä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan myös antaa tarkempia säännöksiä määräajoista, joita sovelletaan ilmoitusten tekemiseen muista ilmoitettavista eläintaudeista, joita ei ole luokiteltu muiksi torjuttaviksi tai valvottaviksi eläintaudeiksi.

21 §

Ensisijaiset toimenpiteet

Toimijan tai lemmikkieläimen pitäjän, joka epäilee eläimellä a—c-luokan tautia, uutta tautia taikka muuta torjuttavaa tai valvottavaa eläintautia, on pyrittävä pitämään eläin erillään pitopaikan tai kotitalouden muista eläimistä sekä vältettävä tartuntaa mahdollisesti levittävien eläinten,

tuotteiden, tavaroiden ja aineiden siirtämistä siihen saakka, kunnes eläinterveysviranomainen on päättänyt jatkotoimenpiteistä.

Eläinlääkärin, joka epäilee eläimellä 1 momentissa mainittua eläintautia, on annettava toimijalle tai lemmikkieläimen pitäjälle viipymättä 1 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevia neuvoja.

22 §

Eläinterveysviranomaisen ilmoitusvelvollisuus

Jos kunnaneläinlääkäri epäilee tai toteaa eläimellä olevan luetteloitu tauti, uusi tauti tai muu ilmoitettava eläintauti taikka jos hän vastaanottaa 19 tai 20 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, hänen on ilmoitettava asiasta aluehallintovirastolle. Lisäksi kunnaneläinlääkärin on kuukausittain toimitettava aluehallintovirastolle yhteenveto kaikista virka-alueellaan todetuista luetteloiduista taudeista, uusista taudeista ja muista ilmoitettavista eläintaudeista. Yhteenvetoon ei kuitenkaan tarvitse merkitä tietoja, jotka on talletettu Ruokaviraston käytössä olevaan tietojärjestelmään.

Aluehallintoviraston on saatettava vastaanottamansa 1 momentissa sekä 19 ja 20 §:ssä tarkoitetut ilmoitukset Ruokaviraston tietoon, ellei eläintautia ole todettu Ruokavirastossa tutkitusta näytteestä. Lisäksi aluehallintoviraston on toimitettava Ruokavirastoon kuukausittain kooste 1 momentissa tarkoitetuista yhteenvedoista. Ruokaviraston on ilmoitettava luetteloitujen tautien, uusien tautien sekä muiden torjuttavien ja valvottavien eläintautien esiintymisestä maa- ja metsätalousministeriölle.

Kunnaneläinlääkärin ja aluehallintoviraston on ilmoitettava asianomaiselle kunnan tartuntatauteista vastaavalle lääkärille sellaisista eläintaudeista, joista voi aiheutua vaaraa ihmisten terveydelle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten ja yhteenvetojen sisällöstä, niiden tekemiseen sovellettavasta määräajasta sekä niiden tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

23 §

Eläintautien seuranta

Ruokavirasto on eläinterveyssäännöstön 26 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen suorittamaan seurantaa eläintautien esiintymisen havaitsemiseksi.

Ruokaviraston tulee 1 momentissa tarkoitetun seurannan lisäksi seurata eläinten yleistä terveydentilaa ja muiden ilmoitettavien eläintautien esiintymistä tässä luvussa tarkoitettujen ilmoitusten, suorittamiensa laboratoriotutkimusten, muiden laboratorioiden lähettämien tietojen ja mikrobi- ja loiskantojen sekä eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettujen, eläinlääkäreiden hoitamia tautitapauksia koskevien tilastotietojen perusteella.

Ruokavirasto voi eläinten terveydentilan ja eläintautien esiintymisen seuraamiseksi toteuttaa pakollisen eläinten joukkotutkimuksen (*seurantatutkimus*), jonka yhteydessä voidaan tutkia eläimiä niiden terveydentilan selvittämiseksi sekä ottaa eläimistä ja niistä saaduista tuotteista sekä pitopaikasta tarvittavat näytteet. Toimijoilla, lemmikkieläimen pitäjillä sekä luonnonvaraisia eläimiä metsästävillä tai pyytävillä on velvollisuus sallia seurantatutkimukseen liittyvä eläinten tutkiminen ja näytteenotto.

Ruokavirasto voi toteuttaa seurantatutkimuksen itse tai määrätä sen muun eläinterveysviranomaisen tehtäväksi. Tutkimukseen liittyvä näytteenotto ja näytteiden tutkittavaksi lähettäminen voidaan määrätä myös toimijan tai lemmikkieläimen pitäjän taikka a—c-luokan tautia tai muuta torjuttavaa eläintautia koskevan Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämän tutkimuksen kyseessä ollen luonnonvaraisia eläimiä metsästävän tai pyytävän tehtäväksi, jos se on mahdollista

ottaen huomioon näytteiden laatu ja tehtävässä vaadittavat tiedot ja taidot. Tutkimukseen liittyvää näytteenottoa voidaan suorittaa eläinterveyssäännöstön 25 artiklassa tarkoitettujen eläinterveyskäyntien yhteydessä siltä osin kuin tutkimuksen toteuttava viranomainen sen sallii.

Ruokavirasto voi tehdä seurantatutkimuksia myös luonnonvaraisista eläimistä sekä virastoon muita tutkimuksia varten lähetyistä näytteistä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyn eläintaudin seurannan toteuttamisesta.

24 §

Seurantasuunnitelma

Ruokaviraston on laadittava suunnitelma eläinten yleisen terveydentilan ja eläintautien esiintymisen seurannasta. Suunnitelman tulee eläinterveyssäännöstössä säädetyn seurannan osalta täyttää mainitun asetuksen II osan 2 ja 3 luvussa säädetyt suunnittelua koskevat vaatimukset. Suunnitelmasta on lisäksi käytävä ilmi, mitä 23 §:ssä tarkoitettuja seurantatutkimuksia aiotaan toteuttaa sekä miten ja missä määrin Ruokavirastoon muita kuin seurantatutkimuksia varten lähetettyjä näytteitä aiotaan hyödyntää eläinten yleisen terveydentilan ja eläintautien esiintymisen seurannassa.

5 luku

Toimenpiteet epäiltäessä tai todettaessa a—c-luokan tautia

25 §

A—c-luokan tautia koskevat toimenpiteet

Aluehallintovirasto huolehtii eläinterveyssäännöstön III osan II osastossa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetystä epidemiologisesta selvityksestä ja sellaisista mainitussa osastossa ja mainituissa säännöksissä säädetyistä alustavista taudintorjuntatoimenpiteistä ja muista taudintorjuntatoimenpiteistä, jotka koskevat a—c-luokan taudin leviämisen estämistä. Aluehallintoviraston on saatettava luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle annettu taudin leviämisen estämistä koskeva päätös välittömästi Ruokaviraston tietoon.

Jos eläintaudin epäilyä ei voida sulkea pois tai eläintaudin esiintymistä vahvistaa eläintä lopettamatta, aluehallintovirasto voi määrätä pidettävän eläimen lopetettavaksi.

Aluehallintovirasto voi myöntää sille, jolle taudin leviämisen estämistä koskeva päätös on osoitettu, luvan poiketa päätöksestä joltakin osin, jos eläinterveyssäännöstö ja sen nojalla annetut säännökset tämän mahdollistavat, poikkeamiseen on perusteltu tarve eikä poikkeaminen aiheuta eläintaudin leviämisen vaaraa. Luvassa voidaan asettaa eläintaudin leviämisen estämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Ruokavirasto päättää eläinterveyssäännöstön III osan II osastossa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyistä muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista a—c-luokan taudin vuoksi toteutettavista taudintorjuntatoimenpiteistä, ellei tässä laissa toisin säädetä. Ruokaviraston on saatettava luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistamansa taudintorjuntatoimenpiteitä koskeva päätös välittömästi aluehallintoviraston tietoon.

Poiketen siitä, mitä 1 ja 4 momentissa säädetään, vyöhykkeitä koskevasta toimivallasta säädetään jäljempänä tässä luvussa.

26 §

Vyöhykkeet a-luokan taudin vastustamiseksi

Ruokavirasto päättää seuraavien vyöhykkeiden perustamista, lakkauttamista sekä niillä noudatettavien välttämättömien kieltojen, ehtojen, rajoitusten ja toimenpiteiden määräämisestä:

1) eläinterveyssäännöstön III osan II osaston 1 luvun 4 jaksossa tarkoitettu rajoitusvyöhyke;

2) eläinterveyssäännöstön III osan II osaston 1 luvun 5 jakson mukaisena toimenpiteenä toteutettava, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä tiettyjen luetteloitujen tautien ehkäisemistä ja torjuntaa koskevien sääntöjen osalta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/687 63 ja 103 artiklassa tarkoitettu tartuntavyöhyke;

3) 2 kohdassa mainitun asetuksen 9 ja 75 artiklassa tarkoitettu väliaikainen rajoitusvyöhyke.

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, maa- ja metsätalousministeriö päättää 1 momentin 2 kohdassa mainitun asetuksen 21 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 85 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun muun rajoitusvyöhykkeen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä vyöhykkeellä noudatettavien välttämättömien kieltojen, ehtojen, rajoitusten ja toimenpiteiden määräämisestä.

Maa- ja metsätalousministeriö saa lisäksi hätärokotusten toteuttamiseksi päätöksellään perustaa eläinterveyssäännöstön 69 artiklassa tarkoitetun rokotusvyöhykkeen. Se saa määrätä vyöhykkeellä rokotusten toteuttamisesta, siitä, mitä eläimiä ja pitopaikkoja rokotukset koskevat, käytettävistä rokotteista, rokotustavasta ja rokotusten tiheydestä, suoja-alueesta, jolla rokottaminen on kiellettyä sekä välttämättömien eläinterveyssäännöstön 47 artiklan nojalla säädettyjen kieltojen, ehtojen, rajoitusten ja toimenpiteiden noudattamisesta. Lisäksi se saa määrätä vyöhykkeellä eläintaudin leviämisen estämiseksi välttämättömiä eläinterveyssäännöstön 65 artiklassa tarkoitettuja kieltoja, ehtoja, rajoituksia ja toimenpiteitä. Maa- ja metsätalousministeriön on lakkautettava rokotusvyöhyke, kun sen perustamiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole.

27 §

Rajoitusvyöhyke b- tai c-luokan taudin vastustamiseksi

Ruokavirasto saa päätöksellään perustaa rajoitusvyöhykkeen b- tai c-luokan taudin esiintymispaikan ympärille sekä määrätä vyöhykkeellä noudatettavaksi eläintaudin leviämisen estämiseksi välttämättömiä eläinterveyssäännöstön 65 artiklassa ja 32 artiklan nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettuja kieltoja, ehtoja, rajoituksia ja toimenpiteitä. Rajoitusvyöhykettä perustettaessa sekä vyöhykkeen rajoja määritettäessä on otettava huomioon eläinterveyssäännöstön 64 artiklassa ja 32 artiklan nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt seikat. Ruokavirasto päättää rajoitusvyöhykkeen lakkauttamisesta noudattaen, mitä a-luokan taudin vuoksi perustetun vyöhykkeen lakkauttamisesta säädetään eläinterveyssäännöstön 68 artiklassa.

28 §

Vyöhykettä koskevan päätöksen julkaiseminen ja päätöksestä tiedottaminen

Päätökseen, joka koskee 25 tai 26 §:ssä tarkoitetun vyöhykkeen perustamista, lakkauttamista tai vyöhykkeellä noudatettavia kieltoja, ehtoja, rajoituksia tai toteutettavia toimenpiteitä, ei sovelleta, mitä hallintolain (434/2003) 9 ja 10 luvussa säädetään hallintopäätöksen tiedoksiannosta. Päätös on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa. Eläinterveysviranomaisen on asianmukaisesti ja riittävällä tavalla tiedotettava päätöksestä vyöhykkeen sijaintikunnissa. Päätöksestä on lisäksi erikseen tiedotettava niitä toimijoita, jotka ovat eläinterveysviranomaisen tiedossa ja joita päätös koskee.

29 §

Vyöhykettä koskevasta päätöksestä poikkeaminen

Aluehallintovirasto saa myöntää Euroopan unionin säädösten sallimia yksittäistapauksia koskevia ja tapauskohtaista riskinarviointia edellyttäviä poikkeuksia Ruokaviraston perustamalla vyöhykkeellä noudatettavista kielloista, ehdoista, rajoituksista tai toteutettavista toimenpiteistä, jos poikkeaminen ei aiheuta eläintaudin leviämisen vaaraa. Lupa poikkeamiseen myönnetään hakemuksesta. Luvassa asetetaan eläintaudin vastustamiseksi välttämättömät ehdot.

Aluehallintovirasto voi hakemuksesta myöntää yksittäistapauksessa luvan poiketa 26 §:n 2 momentissa tarkoitetulla muulla rajoitusvyöhykkeellä tai rokotusvyöhykkeellä noudatettavista kielloista, ehdoista, rajoituksista tai toteutettavista toimenpiteistä, jos poikkeaminen sallitaan vyöhykettä koskevassa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä eikä se aiheuta eläintaudin leviämisen vaaraa. Luvassa asetetaan eläintaudin vastustamiseksi välttämättömät ehdot.

30 §

Eläinten lopettaminen a-luokan taudin vuoksi perustetulla vyöhykkeellä

Ruokavirasto saa päätöksellään määrätä a-luokan taudin vuoksi perustetulla väliaikaisella rajoitusvyöhykkeellä, rajoitusvyöhykkeellä tai muulla rajoitusvyöhykkeellä sijaitsevissa pitopaikoissa pidettäviä, luetteloituun lajiin kuuluvia eläimiä lopetettaviksi tai teurastettaviksi, jos eläintauti uhkaa levitä muualle maahan tässä luvussa tarkoitetuista toimenpiteistä huolimatta, vyöhykkeellä on paljon luetteloituun lajiin kuuluvia eläimiä, joita ei voida suojata tartunnalta, ja eläinten lopettaminen tai teurastaminen on välttämätöntä eläintaudin leviämisen estämiseksi. Ruokavirasto saa myös määrätä, että eläimet on ennen lopettamista tai teurastamista rokotettava, jos eläimiä ei voida lopettaa riittävän nopeasti eläintaudin leviämisen estämiseksi.

31 §

A—c-luokan tautien vastustamista koskevat tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan eläinterveyssäännöstöä ja sen nojalla annettuja säännöksiä noudattaen eläintaudin vastustamiseksi välttämättömät tarkemmat säännökset b- ja c-luokan tautien torjuntatoimenpiteistä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi antaa eläinterveyssäännöstön 71 artiklaa noudattaen eläintaudin vastustamiseksi välttämättömiä eläinterveyssäännöstöä ja sen nojalla annettuja säännöksiä täydentäviä säännöksiä:

1) tutkimuksesta, alustavista taudintorjuntatoimenpiteistä ja epidemiologisesta selvityksestä, jotka suoritetaan a—c-luokan tautia koskevan epäilyn vuoksi;

2) a-luokan taudin torjuntatoimenpiteistä;

3) 26 ja 27 §:ssä tarkoitetun vyöhykkeen perustamisesta ja lakkauttamisesta, vyöhykkeiden rajojen ja osien määrittämisestä sekä vyöhykkeillä noudatettavista kielloista, ehdoista, rajoituksista ja toimenpiteistä ja niistä poikkeamisesta;

4) 30 §:ssä tarkoitetuista eläinten lopettamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja siitä, millä edellytyksillä ja missä laajuudessa niitä voidaan soveltaa kunkin a-luokan taudin osalta.

6 luku

Toimenpiteet epäiltäessä tai todettaessa muuta torjuttavaa tai valvottavaa eläintautia

32 §

Tautitilanteen selvittäminen ja taudin leviämisen estäminen

Jos eläimellä epäillään muuta torjuttavaa tai valvottavaa eläintautia 19 tai 20 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen perusteella tai muusta syystä, eläinterveysviranomaisten tulee viipymättä pyrkiä selvittämään tautitilanne. Tässä tarkoituksessa eläinterveysviranomaiset voivat toteuttaa niitä tutkimuksia, joista a-luokan taudin osalta säädetään eläinterveyssäännöstön 54 artiklassa. Jos aluehallintovirasto tutkimusten perusteella tai muusta syystä epäilee eläimellä muuta torjuttavaa eläintautia tai valvottavaa eläintautia tai mainittu eläintauti on todettu, aluehallintovirasto voi toteuttaa välttämättömiä epidemiologista selvitystä sekä eläintaudin leviämisen estämistä koskevia toimenpiteitä, joista eläinterveyssäännöstön 55—57 ja 70 artiklassa säädetään a-luokan taudin osalta. Aluehallintoviraston on saatettava luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistamansa taudin leviämisen estämiseksi tehty päätös välittömästi Ruokaviraston tietoon.

Jos muun torjuttavan eläintaudin epäilyä ei voida sulkea pois tai eläintaudin esiintymistä vahvistaa eläintä lopettamatta, aluehallintovirasto voi määrätä pidettävän eläimen lopetettavaksi. Jos luonnonvaraisia eläimiä koskeviin toimenpiteisiin ryhtyminen edellyttää luonnonsuojelulaissa (1096/1996), metsästyslaissa (615/1993) tai kalastuslaissa (379/2015) tarkoitettua lupaa, aluehallintovirasto vastaa luvan hakemisesta.

Aluehallintovirasto voi myöntää sille, jolle taudin leviämisen estämiseksi tehty päätös on osoitettu, luvan poiketa päätöksestä joltakin osin, jos poikkeamiseen on perusteltu tarve eikä poikkeaminen aiheuta eläintaudin leviämisen vaaraa. Luvassa voidaan asettaa eläintaudin leviämisen estämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpiteistä, joihin tautitilanteen selvittämiseksi ja taudin leviämisen estämiseksi on ryhdyttävä kunkin muun torjuttavan tai valvottavan eläintaudin osalta, toimenpiteistä, joista voidaan poiketa 3 momentissa tarkoitetulla poikkeusluvalla, sekä poikkeusluvan myöntämisen edellytyksistä.

33 §

Muun torjuttavan eläintaudin torjuntatoimenpiteet

Muun torjuttavan eläintaudin esiintymisen tultua vahvistetuksi Ruokavirasto saa ryhtyä välttämättömiin toimenpiteisiin eläintaudin hävittämiseksi pitopaikasta tai muusta paikasta, jossa eläimiä pidetään. Tässä tarkoituksessa saadaan toteuttaa niitä toimenpiteitä, joista a-luokan taudin osalta säädetään eläinterveyssäännöstön 60—62 ja 70 artiklassa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpiteistä, joihin on ryhdyttävä kunkin muun torjuttavan eläintaudin hävittämiseksi.

34 §

Taudin leviämisen estämistä koskevan päätöksen voimassaolo

Aluehallintoviraston on kumottava 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös välittömästi, kun se ei enää epäile eläintautia. Päätös on kumottava välittömästi myös, kun on voitu laboratoriotutkimuksin tai muulla riittävällä tavalla varmistua siitä, ettei eläintautia enää esiinny pitopaikassa tai muussa paikassa, tai ettei eläintaudista enää aiheudu vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tehtyjen taudintorjuntatoimenpiteiden seurauksena.

Sen, joka ryhtyy toimenpiteisiin valvottavan eläintaudin hävittämiseksi, tulee tehdä toimenpiteistä ennakolta ilmoitus kunnaneläinlääkärille, jos se on eläintaudista vapautumisen varmistamiseksi välttämätöntä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mikä on kunkin eläintaudin osalta riittävä tapa varmistaa, ettei eläintautia enää esiinny pitopaikassa tai muussa paikassa tai ettei eläintaudista enää aiheudu vaaraa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään valvottavista eläintaudeista, joiden hävittämistä koskevista toimenpiteistä on tehtävä 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

35 §

Päätös valvottavan eläintaudin hävittämiseksi eläimen omistajan hakemuksesta

Epäiltäessä valvottavaa eläintautia tai kun tällaisen eläintaudin esiintyminen on vahvistettu, Ruokavirasto saa eläimen omistajan hakemuksesta tehdä päätöksen yhden tai useamman pitopaikassa pidettävän eläimen lopettamisesta tai teurastamisesta. Päätös saadaan tehdä vain tapauksessa, jossa eläintaudin leviämisen estämiseksi tehty päätös huomattavasti vaikeuttaa eläinten pitoa taloudellisista tai eläinten hyvinvointiin liittyvistä syistä ja jossa eläinten lopettaminen tai teurastaminen on välttämätöntä eläintaudin hävittämiseksi pitopaikasta. Päätöksen tekeminen edellyttää, että toimija sitoutuu suorittamaan pitopaikassa taudin leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen kumoamisen edellyttämät puhdistus- ja desinfektiotoimenpiteet. Eläimen omistaja vastaa päätöksen täytäntöönpanosta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään eläintaudeista, joiden esiintyessä tai joita epäiltäessä päätöstä eläimen lopettamisesta tai teurastamisesta ei kuitenkaan voida tehdä.

36 §

TSE-asetuksen nojalla suoritettava taudintorjunta

Mitä 32—34 §:ssä säädetään, ei sovelleta nautaeläimissä esiintyvän BSE-taudin eikä lampaissa tai vuohissa esiintyvän scrapien leviämisen estämiseen ja hävittämiseen, joista säädetään TSE-asetuksessa.

Aluehallintovirasto huolehtii TSE-asetuksen 12 ja 13 artiklassa säädetyistä toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä. Ruokavirasto päättää kuitenkin 13 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetyistä taudintorjuntatoimenpiteistä.

Aluehallintovirasto voi myöntää hakemuksesta yksittäistapauksessa luvan poiketa siirtorajoituksia sisältävästä taudin leviämisen estämiseksi tehdystä päätöksestä, jos TSE-asetuksessa niin säädetään ja poikkeamiseen on perusteltu tarve eikä poikkeaminen aiheuta eläintaudin leviämisen vaaraa. Luvassa voidaan asettaa eläintaudin leviämisen estämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa välttämättömiä TSE-asetusta täydentäviä säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista viranomaistehtävistä sekä 3 momentissa säädetyn luvan myöntämisestä.

37 §

Rajoitusalue

Rajoitusalue saadaan perustaa alueelle, jolla:

1) esiintyy muuta torjuttavaa tai valvottavaa eläintautia, jota ei voida hävittää nopeasti johtuen maantieteellisistä, ekologisista tai epidemiologisista tekijöistä tai eläintaudin laajan levinneisyyden vuoksi; tai

2) esiintyy eläintautia, joka on muu torjuttava tai valvottava eläintauti maan muilla alueilla, mutta ei kyseisellä alueella, ja rajoitusalueen perustaminen on perusteltua muiden alueiden hyvän eläintautitilanteen turvaamiseksi.

Päätöksen rajoitusalueen perustamisesta ja lakkauttamisesta tekee maa- ja metsätalousministeriö. Rajoitusaluetta perustettaessa sekä alueen rajoja määritettäessä on otettava huomioon maantieteelliset, hallinnolliset, ekologiset ja epidemiologiset tekijät ja valvontamahdollisuudet. Rajoitusalue on lakkautettava, kun sen perustamiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole.

Siltä osin kuin se on eläintaudin leviämisen estämiseksi välttämätöntä, rajoitusaluetta koskevassa päätöksessä voidaan eläinterveyssäännöstöä noudattaen:

1) kieltää eläinten, tuotteiden, eläinten kuljetusvälineiden sekä eläintautia mahdollisesti levittävien aineiden ja tavaroiden kuljetus tai muu siirtäminen rajoitusalueella ja sieltä pois, rajoittaa sitä tai asettaa sille ehtoja;

2) määrätä, ettei eläimiä tai tuotteita saa siirtää pois rajoitusalueelta, ellei niitä ole käsitelty mahdollisen tartunnan poistamiseksi tai ellei eläimiä ole pidetty karanteenissa sekä määrätä eläinten tai tuotteiden sallituista käyttötavoista;

3) määrätä toimijoita ja lemmikkieläimen pitäjiä toimittamaan eläinterveysviranomaiselle tietoja rajoitusalueella sijaitsevaan pitopaikkaan tai muuhun paikkaan tuotujen ja sieltä pois siirrettyjen eläinten lajeista, määristä ja tunnistusmerkinnöistä;

4) määrätä eläinten kuljettajia ja välittäjiä toimittamaan eläinterveysviranomaiselle tietoja rajoitusalueella, -alueelta tai -alueelle kuljettamistaan tai välittämistään eläimistä, niiden kuljetuksesta sekä välitettyjen eläinten osto- ja myyntitapahtumista;

5) määrätä toimijoiden velvollisuudesta merkitä rajoitusalueelta peräisin olevat eläimet ja eläimistä saadut tuotteet merkinnällä, joka kuvaa niiden alkuperää, vapautta eläintaudeista ja käsittelyä, taikka lisäämään merkintä eläinten ja tuotteiden mukana seuraaviin asiakirjoihin;

6) määrätä, että sen, joka siirtää eläimiä tai eläimistä saatuja tuotteita pois rajoitusalueelta, on todistettava eläinten ja tuotteiden alkuperä ja vapaus eläintaudista kunnaneläinlääkärin antamalla eläinterveystodistuksella;

7) määrätä rajoitusalueella sijaitsevissa pitopaikoissa pidettävien eläinten joukkolopetuksista tai -teurastuksista noudattaen niitä edellytyksiä, joista 30 §:ssä säädetään rajoitusvyöhykettä koskien.

Mitä 28 ja 29 §:ssä säädetään muusta rajoitusvyöhykkeestä, koskee myös rajoitusaluetta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rajoitusalueen perustamisen edellytyksistä sekä 3 momentissa tarkoitetuista kielloista, ehdoista, rajoituksista ja toimenpiteistä ja siitä, miltä osin niitä on määrättävä sovellettavaksi muun torjuttavan eläintaudin tai valvottavan eläintaudin osalta.

38 §

Toimenpiteet eräiden zoonoosien leviämisen estämiseksi

Jos vain d- tai e-luokkaan taikka muuksi ilmoitettavaksi eläintaudiksi luokiteltua zoonoosia epäillään tai todetaan esiintyvän pitopaikassa, jossa ammattimaisesti harjoitetaan eläinten näytteille asettamista tai eläimiin liittyvää harrastustoimintaa, toimija on velvollinen tiedottamaan asiasta pitopaikassa vieraileville henkilöille sekä ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin heidän suojaamiseksi tartunnalta.

Jos ihmisten terveydelle aiheutuvan vaaran torjumiseksi on välttämätöntä, aluehallintovirasto voi 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toteuttaa tai määrätä kunnaneläinlääkärin toteuttamaan pitopaikassa tutkimuksen tautitilanteen selvittämiseksi sekä toimijalle osoitettavalla päätöksellään määrätä:

1) pitopaikassa käytettävien varusteiden ja välineiden puhdistuksesta ja desinfioinnista;

2) sellaisten pitopaikassa pidettävien tuotteiden, aineiden ja tavaroiden säilyttämisestä ja käytöstä, joissa voi olla tartuntaa;

3) eläinsuojien ja eläinten kanssa kosketuksissa olevien pintojen puhdistuksesta ja desinfioinnista;
4) haittaeläinten torjunnasta ja seurannasta;
5) tavasta, jolla pitopaikassa vierailevia henkilöitä ohjataan suojautumaan tartunnalta; sekä
6) pitopaikassa pidettävien eläinten lääkitsemisestä.

7 luku

Eräiden pitopaikkojen hyväksyminen

39 §

Pitopaikkojen hyväksyminen maaeläinten ja niistä saatujen tuotteiden siirtoja varten

Aluehallintovirasto päättää eläinterveyssäännöstön 94 ja 95 artiklassa tarkoitetusta pitopaikkojen hyväksymisestä.

Aluehallintovirasto päättää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä sukusolujen ja alkioiden pitopaikkojen hyväksymisen sekä tiettyjen pidettävien maaeläinten sukusolujen ja alkioiden unionin sisäisiin siirtoihin sovellettavien jäljitettävyyttä ja eläinterveyttä koskevien vaatimusten osalta annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2020/686 säädetyistä hyväksytyn sukusolujen ja alkioiden pitopaikan toimintaa koskevista kotijäsenvaltion viranomaisen poikkeusluvista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa eläinterveyssäännöstön täytäntöönpanon edellyttämiä välttämättömiä säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettuun hyväksymiseen tai lupaan liittyvistä menettelyistä.

40 §

Sperman keräysaseman hyväksyminen kotimaankauppaa varten

Jos nauta-, sika-, lammas-, vuohi- tai hevoseläinten sperman kerääminen ei eläinterveyssäännöstön mukaan edellytä eläinterveyssäännöstön 94 artiklassa tarkoitettua hyväksymistä eikä tällaista hyväksymistä ole, saadaan mainittua spermaa kerätä vain tämän pykälän mukaisesti hyväksytyllä sperman keräysasemalla. Vaatimus ei kuitenkaan koske sellaisen sperman keräämistä, jota käytetään ainoastaan omien eläinten siementämiseen siinä pitopaikassa, jossa se kerätään.

Aluehallintovirasto hyväksyy sperman keräysaseman hakemuksesta. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:
1) aseman tilat soveltuvat eläinten pitämiseen ja eristämiseen, sperman keräykseen, käsittelyyn ja säilytykseen sekä välineiden huoltamiseen;
2) aseman tilat on siten suunniteltu, rakennettu ja huollettavissa, että eläintautien leviäminen voidaan tehokkaasti estää;
3) eläintautien leviämisen estämisestä asemalla vastaa nimetty eläinlääkäri;
4) aseman henkilöstöllä on tehtäviensä hoitamisen kannalta riittävät tiedot ja taidot.

Hyväksymistä koskevasta hakemuksesta tulee käydä ilmi toimijan sekä sperman keräysaseman yhteystiedot, ja hakemukseen on liitettävä kuvaus keräysasemalla harjoitettavasta toiminnasta sekä selvitys 2 momentissa tarkoitetuista seikoista. Hyväksymistä koskevassa päätöksessä voidaan asettaa eläintautien leviämisen estämiseksi välttämättömiä ehtoja.

Ruokavirasto antaa hyväksytylle keräysasemalle kansallisen hyväksymistunnuksen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä.

41 §

Alkioiden keräysryhmän hyväksyminen kotimaankauppaa varten

Jos nauta-, sika-, lammas-, vuohi- tai hevoseläinten alkioiden kerääminen luovuttajaeläimistä tai tuottaminen kerätyistä munasoluista koeputkihedelmöityksellä ei eläinterveyssäännöstön mukaan edellytä eläinterveyssäännöstön 94 artiklassa tarkoitettua hyväksymistä eikä tällaista hyväksymistä ole, saa mainittua toimintaa harjoittaa vain tämän pykälän mukaisesti hyväksytty alkioiden keräysryhmä.

Aluehallintovirasto hyväksyy alkioiden keräysryhmän hakemuksesta. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

1) keräysryhmän käytettävissä on asianmukaisesti varustetut tilat alkioiden tutkimiseen, käsittelyyn, säilyttämiseen, pakkaamiseen ja välineiden huoltamiseen;

2) keräysryhmän toiminnasta vastaa ryhmään kuuluva nimetty eläinlääkäri;

3) keräysryhmän jäsenillä on tehtävän hoitamisen kannalta riittävät tiedot ja taidot.

Jos alkioiden keräysryhmä harjoittaa alkioiden tuotantotoimintaa, ryhmän jäsenillä on lisäksi oltava riittävät alkioiden tuotantoon käytettäviä menetelmiä sekä tuotantoon liittyviä hygieniavaatimuksia ja eläintautien vastustamista koskevat tiedot ja taidot. Ryhmän käytettävissä on lisäksi oltava asianmukaisesti varustellut kiinteät tilat munasolujen keräykseen, alkioiden tuotannossa käytettävien sukusolujen säilytykseen ja käsittelyyn sekä alkioiden tuotantoon ja säilytykseen.

Alkioiden keräysryhmän hyväksymistä koskevassa hakemuksessa on ilmoitettava ryhmän jäsenten yhteystiedot ja, jos ryhmällä on kiinteät tilat toimintaansa varten, toimitilojen yhteystiedot. Hakemukseen on liitettävä kuvaus ryhmän toiminnasta sekä selvitys hyväksymiselle säädettyjen edellytysten täyttymisestä. Hyväksymistä koskevassa päätöksessä voidaan asettaa eläintautien leviämisen estämiseksi välttämättömiä ehtoja.

Ruokavirasto antaa hyväksytylle alkioiden keräysryhmälle kansallisen hyväksymistunnuksen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä.

42 §

Kotimaankauppaa varten hyväksytyn sperman keräysaseman ja alkioiden keräysryhmän toiminta

Edellä 40 §:n mukaisesti hyväksytyllä sperman keräysasemalla saadaan kerätä spermaa vain terveistä eläimistä, joiden pitopaikan vapaus sperman välityksellä leviävistä eläintaudeista on voitu riittävällä tavalla varmistaa. Asemalla pidettävien eläinten terveydentilaa on seurattava jatkuvasti eläimissä mahdollisesti esiintyvien eläintautien varalta. Sperman kerääminen, käsittely ja säilytys sperman keräysasemalla on järjestettävä siten, että sperman hyvä hygieeninen laatu ja vapaus eläintaudeista voidaan turvata ja etteivät eläintaudit pääse leviämään asemalle.

Edellä 41 §:n mukaisesti hyväksytyn alkioiden keräysryhmän keräämien alkioiden ja alkioiden tuotantoon käyttämien munasolujen on oltava peräisin terveistä eläimistä, joiden pitopaikan vapaus eläintaudeista on voitu riittävällä tavalla varmistaa. Keräysryhmän on suoritettava alkioiden ja munasolujen keräys, munasarjojen irrotus, alkioiden tutkiminen ja tuottaminen sekä alkioiden ja niiden tuotannossa käytettävien sukusolujen käsittely ja säilytys siten, että alkioiden hyvä hygieeninen laatu ja vapaus eläintaudeista voidaan turvata.

Toiminnassa tapahtuvista olennaisista muutoksista on ilmoitettava viipymättä aluehallintovirastolle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 40 §:n mukaisesti hyväksytylle sperman keräysasemalle tuotavien ja asemalla pidettävien eläinten sekä

41 §:n mukaisesti hyväksytyn keräysryhmän keräämien alkioiden ja alkioiden tuotannossa käyttämien sukusolujen luovuttajaeläinten terveydentilaa koskevista vaatimuksista sekä aseman tai keräysryhmän toiminnan järjestämisestä eläintautien leviämisen estämiseksi.

43 §

Vesiviljelypitopaikkojen sekä vesieläinten taudintorjuntaan soveltuvien laitosten hyväksyminen

Ruokavirasto päättää eläinterveyssäännöstön 176—179 artiklassa tarkoitetusta vesiviljelypitopaikkojen ja vesieläinten taudintorjuntaan soveltuvien laitosten hyväksymisestä.

Hyväksymistä ei kuitenkaan tarvitse hakea:

1) sellaisen hautomon toimintaa varten, joka yksinomaan tuottaa istukkaita lähialueen luonnonvaraisista emokaloista istutettaviksi vastakuoriutuneina samalle alueelle;

2) eläinterveyssäännöstön 176 artiklan 2 kohdan a—c alakohdassa tarkoitetun pitopaikkatyypin toimintaa varten, ellei pitopaikkaan liity mainitussa artiklassa tarkoitettua riskiä;

3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä vesiviljelypitopaikkoja ja vesieläinten kuljettajia koskevien sääntöjen osalta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/691 3 artiklan 1 kohdan b—e alakohdassa tarkoitetun pitopaikkatyypin toimintaa varten, ellei pitopaikkaan liity mainitussa artiklassa tarkoitettua riskiä.

Ruokavirasto suorittaa riskinarvioinnin kuukauden kuluessa siitä, kun toimija on tehnyt eläinterveyssäännöstön 172 artiklassa tarkoitetun rekisteröinti-ilmoituksen tai mainitussa artiklassa tarkoitetun ilmoituksen pitopaikkaa koskevista merkittävistä muutoksista. Riskinarvioinnin perustana käytetään ilmoitettuja tietoja sekä mahdollisia muita toimintaa koskevia tämän lain nojalla saatuja tietoja. Riskiä arvioitaessa otetaan huomioon eläinten siirtokäytännöt sekä muun kuin koristevesieläinten pitopaikan osalta pitopaikan sijainti.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa eläinterveyssäännöstön täytäntöönpanon edellyttämiä tarkempia säännöksiä hyväksymiseen liittyvistä menettelyistä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä riskinarvioinnissa huomioon otettavista seikoista sekä eläinterveyssäännöstön 176 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista vähäisistä määristä.

8 luku

Eläinten ja tuotteiden siirrot

44 §

Eläinterveystodistukset

Kunnaneläinlääkäri antaa eläinterveyssäännöstön IV osan I ja II osastossa tarkoitetun eläinterveystodistuksen sekä allekirjoittaa kiertävän sirkuksen tai eläinnäyttelyn reittisuunnitelman.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää niiden eläinterveyssäännöstössä tai sen nojalla säädettyjen, muiden kuin eläinterveyssäännöstön 209 artiklassa tarkoitettujen poikkeusten soveltamisesta, joiden mukaan jäsenvaltio tai toimivaltainen viranomainen voivat sallia eläinten ja tuotteiden siirrot ilman mukana seuraavaa eläinterveystodistusta.

45 §

Siirtoihin liittyvät toimijoiden ja viranomaisten ilmoitukset

Kunnaneläinlääkäri ottaa vastaan eläinterveyssäännöstön IV osan I ja II osastossa tarkoitetut tai eläinterveyssäännöstön nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt ilmoitukset, jotka toimijan on tehtävä alkuperäjäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle eläinten tai tuotteiden suunnitelluista siirroista toisiin jäsenvaltioihin.

Kunnaneläinlääkäri ottaa vastaan myös eläinterveyssäännöstön IV osan I ja II osastossa tarkoitetut ilmoitukset, jotka toimijan on tehtävä toimivaltaiselle viranomaiselle, jos havaitaan, että vastaanotettu lähetys ei täytä kaikilta osin siirtoja koskevia vaatimuksia.

Kunnaneläinlääkäri tai aluehallintovirasto tekee ne suunniteltuja eläinten ja tuotteiden siirtoja koskevat ilmoitukset määräpaikkana olevan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jotka eläinterveyssäännöstön tai sen nojalla annettujen säädösten mukaan ovat alkuperäjäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen vastuulla. Kunnaneläinlääkäri tai aluehallintovirasto voi kuitenkin antaa toimijan huolehtia ilmoitusta varten tarvittavien perustietojen kirjaamisesta valvonta-asetuksessa tarkoitettuun virallisen valvonnan sähköiseen tiedonhallintajärjestelmään sekä silloin, kun siirrossa ei vaadita eläinterveystodistusta, myös ilmoituksen laatimisesta ja lähettämisestä järjestelmän kautta. Toimijalla, joka tallettaa tietoja sähköiseen tiedonhallintajärjestelmään, tai hänen edustajallaan on oikeus saada valvontaviranomaiselta maksutta tarvittavat järjestelmää koskevat käyttöoikeudet.

46 §

Velvollisuus jakaa tietoa jäsenvaltioiden välisen matkustajaliikenteen ja postipalvelun asiakkaille

Jäsenvaltioiden välisen matkustajaliikenteen harjoittajan, tällaiseen liikenteeseen käytettävän sataman tai lentoaseman pitäjän sekä ulkomaanmatkoja myyvän matkanjärjestäjän tulee jakaa matkustajille ja jäsenvaltioiden välisen postitoiminnan harjoittajan asiakkailleen tietoa eläinten ja tuotteiden maan rajat ylittäviä siirtoja koskevista kielloista ja muista suojatoimenpiteistä, jotka johtuvat Suomessa tai toisessa jäsenvaltiossa todetusta a tai b-luokan taudin tai uuden taudin taudinpurkauksesta. Velvollisuus jakaa tietoa on kuitenkin vain, jos kyseessä oleva eläintauti uhkaa levitä matkustajaliikenteen tai postin välityksellä.

Ruokavirasto vastaa jaettavan tiedon sisällön tuottamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, mitä taudinpurkauksia ja toimijoita 1 momentissa säädetty velvollisuus koskee. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös antaa tarkempia säännöksiä tiedonjakamisen tapoja koskevista vähimmäisvaatimuksista.

47 §

Maan sisäisiä siirtoja koskevat rajoitukset taudista vapaan aseman tai hävittämisohjelman toteuttamisen turvaamiseksi

Alueelle tai lokeroon, jolla on taudista vapaa asema tai jolla toteutetaan hävittämisohjelmaa, tai sen kautta, ei saa siirtää Suomen alueelta maaeläimiä tai niistä saatuja tuotteita siten, että aseman säilyminen tai hävittämisohjelman toteutuminen vaarantuu. Vesieläinten maan sisäisiä siirtoja koskevista rajoituksista säädetään eläinterveyssäännöstön IV osan II osastossa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan eläinterveyssäännöstön täytäntöönpanon edellyttämät tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetuista eri alueiden välisiä siirtoja koskevista rajoituksista.

48 §

Eläinten vapauttaminen luontoon

Maaeläimiä ei saa vapauttaa luontoon, jos eläimet vapauttava henkilö tietää tai epäilee niiden voivan levittää eläintautia, josta voi olla haittaa muille eläimille tai ihmisille. Vesieläinten luontoon vapauttamisesta säädetään eläinterveyssäännöstön IV osan II osastossa.

Luontoon päästettävien Suomesta tai toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien vesieläinten, jotka kuuluvat b- tai c-taudin osalta luetteloituun lajiin, tulee olla peräisin alueelta tai lokerosta, jolla on kyseessä olevasta taudista vapaa asema.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa eläinterveyssäännöstöä noudattaen tarkempia säännöksiä luontoon vapautettavien maaeläinten terveydentilalle asetettavista vaatimuksista.

49 §

Ruokaviraston suostumusta edellyttävät siirrot

Ruokavirasto päättää määräpaikan taikka määränpää-, alkuperä- tai kauttakulkujäsenvaltion toimivaltaisena viranomaisena yksittäistapauksessa eläinten tai tuotteiden siirron sallimisesta silloin, kun kyseessä on:

1) maa- tai vesieläinten taikka maaeläinten sukusolujen tai alkioiden siirto tieteellisiä tarkoituksia varten, josta säädetään eläinterveyssäännöstön 138, 165 tai 204 artiklassa;

2) luonnonvaraisten maaeläinten siirto, josta säädetään eläinterveyssäännöstön 155 artiklassa;

3) toisen jäsenvaltion soveltaman kansallisen poikkeuksen sallima maaeläinten siirto alueelle, jolla on taudista vapaa asema tai jolla toteutetaan hävittämisohjelmaa;

4) maaeläintautien hävittämiseksi tapahtuva siirto, joista säädetään eläinterveyssäännöstön 128 artiklassa ja 157 artiklan 4 kohdassa;

5) sukusolujen tai alkioiden siirto geenipankkiin, josta säädetään 39 §:n 2 momentissa mainitun delegoidun asetuksen 45 artiklassa, taikka sukusolujen tai alkioiden siirto muusta kuin hyväksytystä pitopaikasta, josta säädetään mainitun asetuksen 13 artiklassa;

6) kädellisten eläinten siirto muusta kuin suljetusta pitopaikasta, josta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä unionissa tapahtuviin maaeläinten ja siitosmunien siirtoihin sovellettavien eläinterveyttä koskevien vaatimusten osalta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/688 63 artiklan 2 kohdassa;

7) lemmikkieläinasetuksen 32 artiklassa tarkoitettu muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva lemmikkieläinten siirto, joka ei täytä kaikkia sille säädettyjä vaatimuksia;

8) vesieläinten siirto, joka eläinterveyssäännöstön 193, 196, 198, 201 ja 209 artiklan mukaan edellyttää jäsenvaltion tai toimivaltaisen viranomaisen lupaa ja jossa ei poiketa 48 §:n 2 momentin säännöksistä.

Ellei eläinterveyssäännöstössä tai sen nojalla toisin säädetä, 1 momentissa tarkoitetun siirron sallimista koskevassa toimijan tai lemmikkieläinten pitäjän tekemässä hakemuksessa tulee ilmoittaa hakijan yhteystiedot sekä tiedot toimitettavista eläimistä, alkioista, sukusoluista ja tuotteista. Hakemukseen tulee liittää kuvaus toiminnasta, jota varten eläimet tai tuotteet aiotaan siirtää sekä eläintaudin leviämisvaaran arvioimiseksi tarvittavat selvitykset.

Sen lisäksi, mitä eläinterveyssäännöstössä tai sen nojalla säädetään, siirron salliminen edellyttää, ettei siirrosta aiheudu eläintautien leviämisen vaaraa. Siirron sallivassa päätöksessä asetetaan tarvittaessa eläintautien leviämisen estämiseksi välttämättömät ehdot.

Ruokavirasto voi tehtäviensä suorittamiseksi ilman erillistä päätöstä toimittaa Suomeen 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja eläimiä tai tuotteita edellyttäen, ettei näistä aiheudu eläintautien leviämisen vaaraa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan eläinterveyssäännöstöä noudattaen antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun siirron sallimisen hakemisessa noudatettavasta menettelystä.

50 §

Maa- tai vesieläimiä koskevien säännösten soveltaminen muihin eläimiin

Mitä tässä luvussa tai 7 luvussa säädetään maa- tai vesieläimistä, koskee myös muita eläimiä siltä osin kuin eläinterveyssäännöstön 227 artiklan ja 228 artiklan nojalla annetuissa säännöksissä säädetään.

51 §

Kansalliset täydentävät säännökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan:

1) säätää niiden eläinterveyssäännöstössä tai sen nojalla säädettyjen poikkeusten soveltamisesta, jotka koskevat siirrettäville eläimille tai tuotteille tehtäviä tutkimuksia, siirrettäville eläimille annettavia rokotuksia, siirrossa käytettyjen kuljetusajoneuvojen puhdistamista, siirrettävien eläinten kokoamisen sallimista kuljetusvälineessä, eläinten tai tuotteiden siirtämistä alueelle tai lokeroon, jolla on taudista vapaa asema tai jolla toteutetaan hävittämisohjelmaa tai maan rajan läheisyydessä tapahtuvaa toimintaa;

2) antaa eläinterveyssäännöstön sallimia säännöksiä taudinehkäisy- ja riskienvähentämistoimenpiteistä, jotka koskevat luonnonvaraisten vesieläinten siirtoa elinympäristöstä toiseen;

3) lemmikkieläinasetuksen sallimalla tavalla säätää poikkeuksia nuoria lemmikkieläimiä koskevista rokotusvaatimuksista sekä asetuksen liitteessä I olevassa B osassa lueteltuihin lajeihin kuuluvien lemmikkieläinten muihin kuin kaupallisiin siirtoihin sovellettavista vaatimuksista;

4) antaa TSE-asetuksen sallimia tai sen täytäntöönpanon edellyttämiä tarkempia säännöksiä elävien eläinten, siemennesteen ja alkioiden unionin sisäistä kauppaa koskevista TSE-taudin vastustamiseen liittyvistä vaatimuksista;

5) antaa eläinten tai tuotteiden siirtoja koskevia eläinterveyssäännöstön IV osan, lemmikkieläinasetuksen tai niiden nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoon liittyviä säännöksiä, jos mainitut Euroopan unionin säännökset sitä edellyttävät.

9 luku

Eläinten ja tuotteiden vienti ja tuonti

52 §

Eläinten ja tuotteiden vientikelpoisuus

Suomesta muuhun kuin jäsenvaltioon saa toimittaa vain eläimiä ja tuotteita, joiden alkuperästä voidaan riittävällä tavalla varmistua. Eläinten ja tuotteiden tulee olla siten merkittyjä, että ne voidaan yhdistää niitä koskeviin todistuksiin ja asiakirjoihin. Vienti ei saa vaarantaa kansanterveyttä tai eläinterveyttä Suomessa, määränpäävaltiossa tai kauttakulkuvaltiossa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, eläinten ja tuotteiden tulee olla muihin jäsenvaltioihin siirrettäviä eläimiä ja tuotteita koskevien eläinterveyteen liittyvien vaatimusten mukaisia, ellei määränpäävaltio edellytä, että viennissä noudatetaan sen asettamia vaatimuksia. Jos eläinten ja tuotteiden viennistä muihin kuin jäsenvaltioihin on sovittu Euroopan unionin ja muun

kuin jäsenvaltion tai sen alueen välisessä kahdenvälisessä sopimuksessa, vietävien eläinten ja tuotteiden tulee olla mainitun sopimuksen määräysten mukaisia.

Viejä vastaa vientiin sovellettavien vaatimusten täyttymisestä. Viejä vastaa myös määränpäävaltion asettamien vaatimusten ja, jos vientierä kuljetetaan muun kuin jäsenvaltion kautta, kyseisen valtion asettamien kauttakuljetusta koskevien vaatimusten selvittämisestä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanon edellyttämiä vientikelpoisuutta koskevia säännöksiä.

53 §

Viejän rekisteröitymisvelvollisuus ja rekisteröintimenettely

Eläimiä ja tuotteita, joista voi aiheutua vähäistä suurempaa eläintautien leviämisen vaaraa, saa toimittaa muuhun kuin jäsenvaltioon vain se, joka on rekisteröitynyt Ruokaviraston pitämään rekisteriin.

Rekisteröitymistä koskeva ilmoitus toimitetaan Ruokavirastolle. Ilmoituksesta on käytävä ilmi viejän yhteystiedot sekä tiedot siitä, mitä eläimiä tai tuotteita rekisteröityminen koskee ja mihin valtioon eläimiä tai tuotteita aiotaan viedä. Eläimiä vietäessä on ilmoitettava pitopaikalle annettu eläinterveyssäännöstön 93 artiklassa tarkoitettu yksilöllinen rekisterinumero ja tuotteita vietäessä elintarvikehuoneistolle elintarvikelain nojalla annettu hyväksymisnumero taikka numeron puuttuessa jokin muu vastaava tunnistetieto. Rekisteröinti on voimassa kolme vuotta ilmoituksen tekemisestä, ja rekisteröityminen voidaan uusia.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset eläinlajeista ja tuotteista, joiden vientiä rekisteröitymisvelvollisuus koskee.

54 §

Vientiin liittyvät todistukset ja tarkastukset sekä sähköisen tiedonhallintajärjestelmän käyttö

Muuhun kuin jäsenvaltioon vietävien eläinten ja tuotteiden mukana vaadittavan virallisen eläinterveystodistuksen antaa viejän pyynnöstä kunnaneläinlääkäri. Kunnaneläinlääkärin on ennen todistuksen myöntämistä tarkastettava eläimet ja niiden pitopaikka ja tuotteet, ellei eläinten ja tuotteiden vientikelpoisuudesta sekä määränpäävaltion asettamien tuontivaatimusten ja mahdollisten kauttakuljetukseen liittyvien vaatimusten täyttymisestä voida muulla tavoin varmistua.

Eläinterveystodistusten laatimisessa tai lähettämisessä on käytettävä valvonta-asetuksessa tarkoitettua virallisen valvonnan sähköistä tiedonhallintajärjestelmää silloin kun se on mahdollista eikä järjestelmän käyttöön ole määränpäävaltiosta johtuvaa estettä. Viejä vastaa eläinterveystodistuksen laatimista varten tarvittavien perustietojen antamisesta ja vaadittaessa näiden tietojen tallettamisesta sähköiseen tiedonhallintajärjestelmään.

Jos kunnaneläinlääkäri saa todistuksen myöntämisen jälkeen tiedon epäillystä tai todetusta taudinpurkauksesta, joka olisi estänyt todistuksen myöntämisen, kunnaneläinlääkärin on ilmoitettava asiasta Ruokavirastolle. Ruokaviraston on saatettava asia määränpäävaltion toimivaltaisen viranomaisen tietoon.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vientitarkastuksen suorittamisesta, eläinterveystodistuksen muodosta ja sen myöntämiseen liittyvästä menettelystä sekä virallisen valvonnan sähköisen tiedonhallintajärjestelmän käyttämisestä viennissä.

55 §

Vietyjä eläimiä ja tuotteita koskevien tietojen ja asiakirjojen säilyttäminen

Viejän on säilytettävä viiden vuoden ajan seuraavat tiedot niistä muuhun kuin jäsenvaltioon toimittamistaan eläimistä ja tuotteista, joiden vienti edellyttää 53 §:n mukaista rekisteröintiä:

1) tiedot eläimistä ja tuotteista sekä niiden tunnisteista;
2) eläinten ja tuotteiden määrät;
3) toimituksen lähtö- ja määräpaikka;
4) toimituksen ajankohta; sekä
5) tiedot toimituksen mukana seuranneista viranomaisen myöntämistä asiakirjoista.

Tarkempia säännöksiä säilytettävistä tiedoista voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

56 §

Eläinten ja tuotteiden tuontia koskevat erityiset valvontatoimet

Valvonnasta, joka koskee eläinten ja tuotteiden tuontia muusta kuin jäsenvaltiosta Suomeen tai Suomen kautta toiseen jäsenvaltioon säädetään eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019), siltä osin kuin valvonnasta ei säädetä tässä pykälässä.

Jos 1 momentissa tarkoitettuun tuontiin liittyy eläinterveyssäännöstön V osan nojalla säädetty vaatimus määränpääjäsenvaltion tai kauttakulkujäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen luvasta tai riskiarvioinnista, lupaa tai riskiarviointia koskevan päätöksen tekee Ruokavirasto.

Kunnaneläinlääkäri huolehtii niistä 1 momentissa tarkoitettuun tuontiin liittyvistä tarkastuksista ja tutkimuksista, joita määräpaikassa on eläinterveyssäännöstön V osan nojalla annettujen säännösten mukaan tehtävä. Jos eläimiä on eläinterveyssäännöstön V osan nojalla annettujen säännösten mukaan pidettävä maahantulon jälkeen karanteenissa, kunnaneläinlääkäri päättää eläinten vapauttamisesta karanteenista.

57 §

Kansallinen toimivalta Euroopan unionin tuontivaatimusten puuttuessa

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan eläinterveyssäännöstön 230, 234 ja 238 artiklaa sekä lemmikkieläinasetuksen 14 artiklan 3 kohtaa noudattaen säätää eläinterveyttä koskevista vaatimuksista, joita muista kuin jäsenvaltioista Suomeen tuotavien eläinlajien tai -luokkien, tuotteiden taikka niitä koskevien terveystodistusten tulee täyttää sekä niistä valtioista ja alueista, joista mainittujen eläinten tai tuotteiden tuonti on sallittua, jos eläimiä tai tuotteita koskevista tuontivaatimuksista tai valtioiden tai alueiden luettelosta ei säädetä eläinterveyssäännöstön V osan säännösten nojalla, lemmikkieläinasetuksessa tai muualla Euroopan unionin lainsäädännössä.

10 luku

Kiireelliset toimenpiteet ja uudet taudit

58 §

Toimenpiteet, kun Suomeen toimitettuun eläimeen tai tuotteeseen liittyy taudin leviämisvaara

Jos toisen jäsenvaltion alueella on todettu d-luokan taudin tai uuden taudin taudinpurkaus, joka aiheuttaa vaaran Suomeen kyseiseltä alueelta toimitetun tai Suomen kautta kuljetettavan eläimen tai tuotteen taikka niihin kosketuksessa olleen kuljetusvälineen tai tavaran välityksellä, Ruokavirasto voi eläinterveyssäännöstön 258 artiklan mukaisena kiireellisenä toimenpiteenä päätöksellään määrätä:

1) eläimen lopetettavaksi, pidettäväksi eristettynä määräpaikassa tai muussa paikassa, asetettavaksi karanteeniin taikka palautettavaksi jäsenvaltioon, josta eläin on tuotu, jos kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen hyväksyy palautuksen;

2) tuotteen hävitettäväksi, käsiteltäväksi siten, että eläintaudin leviämisen vaara poistuu, säilytettäväksi siihen saakka, kunnes tuotteeseen liittyvästä eläintaudin leviämisvaarasta on saatu selvyys taikka palautettavaksi jäsenvaltioon, josta tuote on tuotu, jos kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen hyväksyy palautuksen; tai

3) kuljetusvälineen tai tavaran puhdistettavaksi tai desinfioitavaksi.

Ruokaviraston 1 momentissa tarkoitetussa päätöksessä voidaan asettaa toimenpiteiden suorittamista koskevia välttämättömiä ehtoja sekä määrätä eristämisen tai karanteenin yhteydessä suoritettavista, eläimelle tehtävistä välttämättömistä tutkimuksista. Toimija tai lemmikkieläinten pitäjä vastaa toimenpiteiden suorittamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Ruokaviraston on viipymättä ilmoitettava maa- ja metsätalousministeriölle 1 momentissa tarkoitetusta päätöksestään.

59 §

Siirtokielto äkillisen taudin leviämisuhkan vuoksi

Maa- ja metsätalousministeriö voi päätöksellään kieltää eläinten, tuotteiden sekä niiden kanssa kosketuksessa olleiden esineiden ja aineiden toimittamisen toiseen jäsenvaltioon tai toisen jäsenvaltion kautta muuhun kuin jäsenvaltioon, sen alueelle tai lokeroon taikka rajoittaa sitä tai asettaa sille ehtoja:

1) eläinterveyssäännöstön 42 artiklan 1 kohdan a alakohdan täytäntöön panemiseksi;

2) eläinterveyssäännöstön VII osassa tarkoitettuna kiireellisenä toimenpiteenä silloin, kun Suomessa esiintyy d-luokan tautia tai uutta tautia eivätkä eläinterveyssäännöstössä ja tässä laissa säädetyt ja niiden nojalla toteutetut toimenpiteet ole riittäviä eläintaudin leviämisen estämiseksi tai jäsenvaltioiden välisen kaupan edellytysten turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei sovelleta, mitä hallintolain 9 ja 10 luvussa säädetään hallintopäätöksen tiedoksiannosta. Päätös on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa, ja Ruokaviraston on tiedotettava päätöksestä niitä toimijoita ja lemmikkieläinten pitäjiä, jotka ovat sen tiedossa ja joita päätös koskee.

60 §

Väliaikainen kuljetuskielto

Jos Suomessa on todettu esiintyvän a- tai b-luokan tautia tai uutta tautia, jonka levinneisyyttä ei tunneta tai joka uhkaa levitä edelleen 5 luvussa tarkoitetuista toimenpiteistä huolimatta, taikka

kyseessä on tällaista eläintautia koskeva epäilytapaus, Ruokavirasto saa eläinterveyssäännöstön VII osassa tarkoitettuna kiireellisenä toimenpiteenä eläintaudin leviämisen estämiseksi ja tautitilanteen selvittämiseksi välttämättömistä syistä päätöksellään kieltää eläinten kuljetuksen koko maassa tai sen osassa taikka rajoittaa sitä. Päätös voi olla voimassa enintään 14 vuorokauden ajan luetteloituun lajiin kuuluvien eläinten kuljetusten osalta ja enintään kolmen vuorokauden ajan muihin lajeihin kuuluvien eläinten kuljetusten osalta. Päätös on kumottava välittömästi sen jälkeen, kun kiellon tai rajoituksen asettamiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole.

Jos luetteloituun lajiin kuuluvien eläinten kuljetusta koskevaa kieltoa tai rajoitusta on eläintaudin laajan levinneisyyden tai merkittävän leviämisuhan takia välttämätöntä pitää voimassa pidempään kuin 1 momentin mukaan on mahdollista, maa- ja metsätalousministeriö voi päätöksellään jatkaa kiellon tai rajoituksen voimassaoloa. Ruokaviraston on mainittujen edellytysten täyttyessä tehtävä maa- ja metsätalousministeriölle aloite kiellon tai rajoituksen voimassaolon jatkamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön päätös on kumottava välittömästi sen jälkeen, kun kiellon tai rajoituksen asettamiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu päätös sekä sen kumoamista koskeva päätös julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa. Ruokaviraston on asianmukaisesti ja riittävällä tavalla tiedotettava päätöksestä.

Aluehallintovirasto voi yksittäistapauksessa myöntää hakemuksesta luvan poiketa tässä pykälässä tarkoitetusta kiellosta tai rajoituksesta edellyttäen, että luvan myöntäminen ei aiheuta eläintaudin leviämisen vaaraa.

61 §

Toimivalta päättää muista kiiretoimista ja uusia tauteja koskevista toimenpiteistä

Eläinterveyssäännöstön 6 artiklassa säädetään komission toimivallasta säätää täytäntöönpanosäädöksellä toimenpiteistä uusien tautien vastustamiseksi.

Ryhtymisestä muihin kuin 58—60 §:ssä säädettyihin eläinterveyssäännöstön 257, 258, 260 ja 262 artiklan mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin d-luokan tai uuden taudin vastustamiseksi säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Toimenpiteiden tulee olla eläintaudin leviämisen estämiseksi tai tautitilanteen selvittämiseksi välttämättömiä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kiireellisten toimenpiteiden sisällöstä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistuvan yksittäistapausta koskevan päätöksen tai rajoitusvyöhykkeen perustamista ja sillä noudatettavia kieltoja, ehtoja, rajoituksia ja toimenpiteitä koskevan päätöksen tekee aluehallintovirasto tai Ruokavirasto niitä koskevan tässä laissa säädetyn toimivaltajaon mukaisesti.

11 luku

Laboratoriot sekä taudinaiheuttajien käsittely

62 §

Viralliset eläinterveyslaboratoriot

Ruokavirasto toimii luetteloitujen tautien sekä muiden torjuttavien ja valvottavien eläintautien kansallisena vertailulaboratoriona. Sellaisten eläintautien osalta, joiden esiintyminen Suomessa on erittäin epätodennäköistä ja joiden osalta vertailulaboratoriotoiminnan järjestäminen Suomessa ei ole toiminnan vaatimat kustannukset tai muut edellytykset huomioon ottaen tästä syystä tarkoituksenmukaista, kansallisena vertailulaboratoriona toimii tehtävään soveltuva ulkomainen laboratorio, jonka maa- ja metsätalousministeriö nimeää Ruokavirastoa kuultuaan.

Ruokavirasto nimeää valvonta-asetuksen 37 artiklassa tarkoitetut viralliset laboratoriot. Nimeämisestä säädetään valvonta-asetuksessa. Ruokavirasto toimii myös itse virallisena laboratoriona.

Eläinterveyttä koskevissa säädöksissä säädetyn viranomaisvalvonnan ja muiden viranomaistoimien yhteydessä otettujen näytteiden tutkimukset on suoritettava 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa laboratoriossa (*virallinen eläinterveyslaboratorio*).

63 §

Muiden kuin viranomaisnäytteiden tutkiminen eläintautien varalta

A—c-luokan taudin tai muun torjuttavan tai valvottavan eläintaudin varalta otettuja muita kuin 62 §:n 3 momentissa tarkoitettuja näytteitä saadaan tutkia vain virallisessa laboratoriossa, toisen jäsenvaltion virallisessa laboratoriossa tai Ruokaviraston nimeämässä omavalvontalaboratoriossa.

Ruokavirasto nimeää omavalvontalaboratoriot hakemuksesta. Omavalvontalaboratorion nimeämisen edellytyksenä on, että laboratorion pätevyys on osoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain (920/2005) mukaisesti akkreditoinnin tai akkreditointiin rinnastettavan pätevyyden arvioinnin perusteella. Laboratoriolla, joka hyväksytään tutkimaan näytteitä a—c-luokan tautien varalta, on oltava kirjallinen kuvaus menettelyistä ja toimenpiteistä, joilla estetään taudinaiheuttajien siirtyminen laboratorion ulkopuolelle. Laboratorion, jossa tutkitaan näytteitä, joita toimija on 11 §:ssä säädetyn pakollisen zoonoosivalvonnan edellyttämällä tavalla ottanut tai otattanut, tulee täyttää zoonoosiasetuksen 12 artiklan 2 kohdassa säädetyt vaatimukset. Omavalvontalaboratorion pätevyys on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

Ruokavirasto voi hakemuksesta nimetä toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan laboratorion tutkimaan 1 momentissa tarkoitettuja näytteitä edellyttäen, että laboratorion pätevyys on kyseisessä jäsenvaltiossa osoitettu akkreditoinnin tai akkreditointiin rinnastettavan pätevyyden arvioinnin perusteella.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun d- tai e-luokkaan tai muuksi ilmoitettavaksi eläintaudiksi luokitellun eläintaudin varalta otettuja muita kuin 62 §:n 3 momentissa tarkoitettuja näytteitä saadaan Suomessa tutkia vain virallisessa eläinterveyslaboratoriossa tai laboratoriossa, joka on tehnyt toiminnastaan ennakolta ilmoituksen Ruokavirastolle. Ilmoitusvelvollisen laboratorion on käytettävä tieteellisesti päteviä analyysimenetelmiä sekä oltava teknisesti pätevä ja tuotettava luotettavia tuloksia. Laboratorion henkilökunnalla on oltava tehtävän edellyttämä koulutus ja pätevyys. Laboratorion toiminnasta tehtävästä ilmoituksesta tulee käydä ilmi toimijan ja laboratorion yhteystiedot sekä tieto siitä, mitä tässä momentissa tarkoitettuja eläintauteja laboratoriossa tutkitaan sekä analyysimenetelmien pätevyyden arvioimiseksi välttämättömät menetelmiä koskevat tiedot.

Mitä 1 ja 4 momentissa säädetään, ei koske elintarvike- tai rehulainsäädännössä tarkoitettuja näytteitä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin säädöksissä edellytetyistä laboratorion nimeämisen edellytyksistä sekä 4 momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä ja ilmoituksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

64 §

Taudinaiheuttajien muu käsittely ja siirto

A—c-luokan taudin ja muun torjuttavan eläintaudin aiheuttajamikrobeja ja -loisia saadaan muuta tarkoitusta kuin 62 tai 63 §:ssä tarkoitettujen näytteiden tutkimista varten pitää hallussa,

siirtää, tutkia tai muutoin käsitellä vain Ruokavirastossa ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa tai Ruokaviraston luvalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminta aiheuta eläintaudin leviämisen vaaraa. Toimintaan liittyvistä velvollisuuksista säädetään eläinterveyssäännöstön 16 artiklassa ja sen nojalla. Luvassa voidaan asettaa sellaisia toimintaa koskevia ehtoja, jotka ovat eläintaudin vastustamiseksi välttämättömiä eläinterveyssäännöstön 16 artiklassa säädettyjen velvoitteiden lisäksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske elintarvike- tai rehulainsäädännössä tarkoitettuja näytteitä.

65 §

Ilmoitusvelvollisuus toiminnassa tapahtuvista muutoksista

Ruokaviraston nimeämän virallisen laboratorion sekä 63 §:ssä tarkoitetun omavalvontalaboratorion ja ilmoitusvelvollisen laboratorion toiminnassa sekä 64 §:ssä tarkoitetulla luvalla tapahtuvassa toiminnassa tapahtuvista olennaisista muutoksista on ilmoitettava viipymättä Ruokavirastolle.

66 §

Tutkimustietojen ja eristettyjen mikrobi- ja loiskantojen sekä näytteiden toimittaminen

Ruokaviraston nimeämän virallisen laboratorion sekä 63 §:ssä tarkoitetun omavalvontalaboratorion ja ilmoitusvelvollisen laboratorion on toimitettava tutkituista näytteistä eristämiensä luetteloituja tauteja tai muita ilmoitettavia eläintauteja aiheuttavien mikrobien ja loisten kannat tai näyte, josta mikrobi tai loinen on osoitettu, kansalliseen vertailulaboratorioon jatkotutkimuksia tai säilyttämistä varten. Sen on lisäksi toimitettava Ruokavirastolle säännöllisesti tiedot luetteloitujen tautien ja muiden ilmoitettavien eläintautien varalta tutkittujen näytteiden määristä ja tutkimustuloksista eläinryhmittäin sekä välttämättömiä analyysimenetelmiä koskevia tietoja.

Kansallisen vertailulaboratorion on ilmoitettava Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle epidemiologista seurantaa varten tarvittavat tiedot tutkituista mikrobi- ja loiskannoista ja näytteistä, joista mikrobi tai loinen on osoitettu. Toimitettavat tiedot eivät saa sisältää valvontakohteiden tunnistetietoja.

Jos luetteloitua tautia tai muuta torjuttavaa tai valvottavaa eläintautia epäillään esiintyvän sellaiseen laboratorioon toimitetussa näytteessä, jolla ei ole oikeutta tutkia näytteitä kyseisen eläintaudin varalta, näyte tai siitä eristetty mikrobi on viipymättä toimitettava viralliseen eläinterveyslaboratorioon jatkotutkimuksia varten.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, minkä eläintautien varalta tehtyjä tutkimuksia 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus koskee, toimitettavien tietojen sisällöstä sekä 2 momentissa tarkoitetusta ilmoitusvelvollisuudesta. Ruokavirasto voi antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen mikrobi- ja loiskantojen, näytteiden ja tietojen toimittamisen aikataulusta ja toimittamistavasta.

12 luku

Viranomaiset

67 §

Ruokavirasto

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja valvoo valtakunnallisesti eläintautien vastustamista.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään Ruokaviraston tehtävistä, virasto:

1) vastaa kansallisen eläintautivalmiuden ylläpidosta;

2) laatii eläintautien vastustamista koskevan valtakunnallisen suunnitelman, joka on osa valvonta-asetuksen mukaista monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa, sekä muita tarvittavia valtakunnallisia valmiussuunnitelmia eläintautien varalta;

3) järjestää a—c-luokan tautien ja muiden torjuttavien eläintautien diagnostiikkaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitamisen virka-ajan ulkopuolella;

4) valvoo nimeämiään laboratorioita, ilmoitusvelvollisia laboratorioita sekä 64 §:ssä tarkoitettua luvanvaraista toimintaa;

5) toimii valvonta-asetuksen 103 artiklan mukaisena yhteyselimenä;

6) vastaa eläintauteihin liittyvästä tilastoinnista ja raportoinnista;

7) vastaa eläinterveyttä koskevien säädösten täytäntöönpanoon liittyvän koulutuksen järjestämisestä kunnaneläinlääkäreille sekä pitää luetteloa niistä kunnaneläinlääkäreistä, jotka ovat saaneet taudinpurkausten varalta erityistä valmiuskoulutusta.

Ruokavirasto valvoo ja toteuttaa eläintautien vastustamista elintarvikelaissa tarkoitetuissa teurastamoissa ja riistan käsittelylaitoksissa sekä niiden yhteydessä olevissa hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa, lukuun ottamatta teurastamoja, laitoksia ja elintarvikehuoneistoja, joiden elintarvikelain mukainen valvonta on eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 15 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla siirretty kunnalle. Ruokavirasto suorittaa valvomiensa teurastamojen, laitosten ja elintarvikehuoneistojen osalta kaikki ne tehtävät, jotka tämän lain mukaan muutoin kuuluisivat kunnaneläinlääkärille.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tilastoinnista ja raportoinnista sekä valtakunnallisten valmiussuunnitelmien sisällöstä.

68 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja toteuttaa eläintautien vastustamista sekä valvoo eläinterveyttä koskevien säädösten sekä niiden nojalla tehtyjen päätösten noudattamista toimialueellaan.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään aluehallintoviraston tehtävistä, virasto:

1) ylläpitää toimialueensa eläintautivalmiutta;

2) laatii valtakunnalliseen suunnitelmaan perustuvan alueellisen suunnitelman eläintautien vastustamisesta sekä muita tarvittavia toimialuettaan koskevia valmiussuunnitelmia eläintautien varalta;

3) huolehtii Ruokaviraston pitopaikkoihin ja muihin paikkoihin kohdistamien taudintorjuntapäätösten sekä vyöhykkeillä suoritettavia tarkastuksia ja tutkimuksia, eläinten joukkorokotuksia tai lopetuksia sekä raatojen hävittämistä koskevien päätösten täytäntöönpanon suunnittelusta ja täytäntöönpanosta, lukuun ottamatta päätöksiä, joiden täytäntöönpano on säädetty toimijoiden tai lemmikkieläinten pitäjien vastuulle;

4) järjestää koulutusta kunnaneläinlääkäreille;

5) suorittaa elintarvikelaissa tarkoitetuissa poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa ne eläintautien vastustamiseen liittyvät tehtävät, jotka tämän lain mukaan muutoin kuuluisivat kunnaneläinlääkärille;

6) vastaa toimivaltaisena viranomaisena tällä lailla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten mukaisista tehtävistä siltä osin kuin tehtävät eivät kuulu muun viranomaisen toimivaltaan.

Aluehallintoviraston on järjestettävä a—c-luokan tautien, uusien tautien sekä muiden torjuttavien eläintautien torjuntaan ja tautitilanteen selvittämiseen liittyvien kiireellisten tehtävien hoitaminen virka-ajan ulkopuolella yhteistoiminnassa muiden aluehallintovirastojen kanssa. Tällöin päivystysvuorossa oleva aluehallintovirasto on aluehallintovirastolle tässä laissa säädettyjen tehtävien osalta toimivaltainen koko päivystysalueella. Ruokavirasto vahvistaa aluehallintovirastojen päivystysvuorot.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen valmiussuunnitelmien sisällöstä.

69 §

Kunnaneläinlääkäri

Kunnaneläinlääkäri toteuttaa eläintautien vastustamista sekä valvoo eläinterveyttä koskevien säädösten sekä niiden nojalla tehtyjen päätösten noudattamista toimialueellaan.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään kunnaneläinlääkärin tehtävistä, kunnaneläinlääkäri:

1) huolehtii päävastuullisena eläinterveysviranomaisena epäilyn vuoksi sekä eläintautien valvontaa koskevien velvoitteiden tai varotoimenpiteiden noudattamisen valvomiseksi pitopaikoissa tai muissa paikoissa tehtävistä tarkastuksista ja tutkimuksista;

2) huolehtii taudin leviämisen estämistä koskevassa päätöksessä määrätystä eläinten tutkimisesta, rokottamisesta, lääkitsemisestä ja käsittelystä silloin, kun toimenpiteet voi suorittaa vain eläinlääkäri;

3) suorittaa taudintorjuntapäätösten täytäntöönpanoon liittyviä toimeenpanevia tehtäviä sekä valvoo toimijan tai lemmikkieläinten pitäjän ilmoittamien tai näiden suorittavaksi määrättyjen taudintorjuntatoimenpiteiden toteuttamista;

4) suorittaa päävastuullisena eläinterveysviranomaisena eläinterveyttä koskevien säädösten mukaista hyväksymistä tai lupaa edellyttävää toimintaa koskevat tarkastukset ja tutkimukset.

Kiireellisessä tilanteessa, jossa kunnaneläinlääkäri epäilee tai eläimellä todetaan olevan a—c-luokan tauti, uusi tauti, muu torjuttava tai valvottava eläintauti ja jossa välittömät toimenpiteet ovat tarpeen eläintaudin leviämisen estämiseksi eikä aluehallintovirasto ole vielä ryhtynyt asiassa toimenpiteisiin, kunnaneläinlääkäri voi tehdä väliaikaisesti voimassa olevan 25 §:n 1 momentissa, 32 §:n 1 momentissa tai 36 §:ssä tarkoitetun päätöksen. Päätös on välittömästi alistettava aluehallintoviraston ratkaistavaksi. Aluehallintoviraston on tehtävä asiassa oma päätöksensä viivytyksettä, kuitenkin viimeistään neljäntoista vuorokauden kuluessa väliaikaisen päätöksen antamisesta.

Aluehallintovirasto voi tarvittaessa määrätä kunnaneläinlääkärin suorittamaan erikseen määriteltyjä, tässä laissa kunnaneläinlääkärille säädettyjä tehtäviä tämän toimialueen ulkopuolella, jos kyseessä on a—c-luokan tauti, uusi tauti tai muu torjuttava eläintauti taikka jos valvottavaa eläintautia esiintyy poikkeuksellisen laajasti. Aluehallintoviraston tulee ensisijaisesti määrätä tehtävään valmiuskoulutusta saanut kunnaneläinlääkäri. Määräystä annettaessa on otettava huomioon kunnan mahdollisuudet suorittaa lakisääteiset ja muut tehtävänsä. Aluehallintovirasto voi määrätä kunnaneläinlääkärin suorittamaan tehtäviä myös toisen aluehallintoviraston toimialueella, jos määräys perustuu viimeksi mainitun aluehallintoviraston pyyntöön.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä.

70 §

Tulli

Tulli valvoo eläinterveysviranomaisten ohella eläinterveyttä koskevien säädösten noudattamista, kun eläimiä tai tuotteita siirretään jäsenvaltioiden välillä tai Suomesta muuhun kuin jäsenvaltioon.

Tullin suorittamassa valvonnassa noudatetaan tullilakia (304/2016), jollei eläinterveyttä koskevista säädöksistä muuta johdu.

71 §

Valtuutettu tarkastaja

Ruokavirasto voi myöntää luonnolliselle henkilölle määräajaksi oikeuden valtuutettuna tarkastajana suorittaa kunnaneläinlääkärin sijasta tai apuna pitopaikoissa ja muissa paikoissa tässä laissa tarkoitettuja tarkastuksia ja tutkimuksia sekä suorittaa tämän lain täytäntöönpanoon liittyviä toimeenpanevia tehtäviä, jos valvonta-asetuksen 30 tai 31 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät. Valtuutetulla tarkastajalla ei ole oikeutta päästä tehtäviensä suorittamiseksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Valtuutettu tarkastaja toimii tehtävässään Ruokaviraston valvonnassa. Toimeksiannon saaneiden luonnollisten henkilöiden ja toimivaltaisen viranomaisen velvollisuuksista säädetään valvonta-asetuksen 32 ja 33 artiklassa. Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtuutetun tarkastajan tulee vaadittaessa esittää kirjallinen valtuutus.

72 §

Työvelvolliset laajan eläintautiepidemian sattuessa

Jos a-luokan tauti tai uusi tauti on levinnyt maassa laajalle alueelle eivätkä valvontaviranomaisten voimavarat riitä sen vastustamiseen siten kuin tässä laissa säädetään, Suomessa vakituisesti asuvat laillistetut eläinlääkärit sekä eläinlääketieteen opiskelijat, joilla on oikeus harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkärinammattia, ovat Ruokaviraston päätöksen nojalla velvollisia hoitamaan sellaisia 71 §:n 1 momentissa tarkoitettuja, eläintautitilanteen vuoksi välttämättömiä eläinlääkärin tehtäviä, joita he kohtuudella pystyvät tekemään ottaen huomioon heidän koulutuksensa, työkokemuksensa, terveydentilansa ja perhesuhteensa. Työvelvollisuus voi kestää enintään kaksi viikkoa kerrallaan, kuitenkin yhteensä enintään kaksi kuukautta. Valtion varoista maksetaan tehtävää suorittavalle henkilölle Ruokaviraston määräämä kohtuullinen palkkio ja korvaus aiheutuneista kustannuksista. Työvelvollisen varsinainen palvelussuhde ei katkea työmääräyksen johdosta.

Ruokavirasto voi antaa työmääräyksen, jos valvonta-asetuksen 30 tai 31 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät. Toimivaltaisen viranomaisen velvollisuuksista säädetään valvonta-asetuksen 33 artiklassa. Aluehallintoviraston tulee huolehtia siitä, että työvelvollinen on selvillä tehtävän hoitamiseen liittyvistä velvollisuuksista ja vastuista.

Työvelvolliseksi määrättyyn henkilöön sovelletaan, mitä 71 §:n 2 momentissa säädetään valtuutetusta tarkastajasta. Tehtävissä sovelletaan lisäksi työaikalakia (872/2019), vuosilomalakia (162/2005), työturvallisuuslakia (738/2002), työterveyshuoltolakia (1383/2001), työtapaturma- ja ammattitautilakia (459/2015) ja julkisten alojen eläkelakia (81/2016) sekä soveltuvin osin

työsopimuslain (55/2001) säännöksiä työntekijän ja työnantajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Työvelvollisella ei ole oikeutta päästä tehtäviensä suorittamiseksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Työvelvollisen tulee tehtäviä hoitaessaan vaadittaessa esittää työmääräys.

73 §

Taudintorjunnan johtaminen ja taudintorjunnasta tiedottaminen

A—c-luokan taudin, uuden taudin sekä muu torjuttavan ja valvottavan eläintaudin taudinpurkauksissa aluehallintovirasto johtaa toimialueellaan eläintaudin torjuntaa ja sen leviämisen estämistä. Aluehallintovirasto toimii tarvittaessa Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitettuna alueellisena taudintorjuntakeskuksena.

Ruokavirasto ohjaa ja valvoo aluehallintoviraston toimintaa 1 momentissa mainittujen eläintautien hävittämiseksi ja leviämisen estämiseksi. Jos taudinpurkaus edellyttää toimenpiteitä usean aluehallintoviraston toimialueella, Ruokavirasto vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Ruokavirastolla on tarvittaessa oikeus antaa aluehallintovirastolle eläintaudin torjuntaa ja leviämisen estämistä koskevia käskyjä sekä päätöksellään ottaa 1 momentissa tarkoitettu johtovastuu aluehallintovirastolta, jos eläintaudin tehokas torjunta tai leviämisen estäminen muutoin vaarantuu. Ruokavirasto toimii lisäksi tarvittaessa Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitettuna kansallisena taudintorjuntakeskuksena.

Eläinterveysviranomaisen on tiedotettava epäillystä tai todetusta 1 momentissa mainituista taudinpurkauksista sekä toimenpiteistä eläintaudin leviämisen estämiseksi ja torjumiseksi. Jos eläintaudin vastustamiseksi riittää, tiedottaminen voidaan rajata koskemaan vain tiettyjä henkilöitä tai toimijoita taikka näiden muodostamia ryhmiä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedottamisesta.

74 §

Toiminnallinen asiantuntijaryhmä

Ruokavirasto päättää tapauskohtaisesti asiantuntijaryhmän kokoamisesta antamaan asiantuntija-apua a—c-luokan taudin torjuntatoimenpiteiden suunnitteluun.

Eläinterveysviranomainen voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa asiantuntijaryhmän jäsenelle tämän tehtävän edellyttämiä välttämättömiä tautitapauksia koskevia tietoja. Asiantuntijaryhmän jäsen on velvollinen pitämään salassa saamansa salassa pidettävät tiedot, ellei muualla laissa toisin säädetä.

13 luku

Valvonta ja rekisterit

75 §

Tarkastukset ja näytteenotto

Tarkastukseen tai tutkimukseen, joka liittyy eläinterveyttä koskevien säädösten noudattamisen valvontaan, sovelletaan, mitä valvonta-asetuksen 9—15, 35 ja 36 artiklassa säädetään virallisen valvonnan osalta. Muuhun eläinterveyttä koskevissa säädöksissä tarkoitettuun tarkastukseen tai tutkimukseen sovelletaan, mitä valvonta-asetuksen 15 artiklassa säädetään muiden virallisten toimien osalta.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen ja tutkimuksen saa tehdä vain toimivaltainen viranomainen. Tarkastus tai tutkimus voidaan tehdä vain, jos se on välttämätön tarkastuksen tai tutkimuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Ellei kyse ole Suomen tullialueelle tai siihen kuuluvan erityisen veroalueen alueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävästä kulkuneuvoon kohdistuvasta tarkastuksesta, tarkastuksen tai tutkimuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa saa tehdä vain, jos se on välttämätön ihmisten tai eläinten terveyteen kohdistuvan vakavan uhkan torjumiseksi, taikka jos on aihetta epäillä toimijan tai muun, jota eläinterveyttä koskevissa säännöksissä säädetyt velvollisuudet koskevat, syyllistyneen rikokseen, josta voi seurata vankeusrangaistus, tai 95 §:ssä tarkoitettuun eläintautirikkomukseen, josta voi aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Eläinterveysviranomainen voi eläinterveyttä koskevien säädösten noudattamisen valvontaa varten etäviestintävälineiden välityksellä tunnistautumatta tilata toimijoilta näytteitä myytäviksi tarjottavista tuotteista. Näytteitä voidaan tilata vain tuotteista, joiden ei epäillä tai tiedetä olevan eläinterveyttä koskevien säädösten vastaisia. Vastaanotettujen näytteiden ottamista ja testaamista koskevan tiedonannon sekä toisen asiantuntijalausunnon hankkimisen osalta sovelletaan, mitä valvonta-asetuksen 36 artiklassa säädetään.

Toimija, jolla on vastuullaan eläimiä, on velvollinen järjestämään sellaiset olosuhteet, joissa eläimen tutkiminen tai muu eläimeen kohdistuva toimenpide voidaan tehdä turvallisesti ottaen huomioon eläimen tavanomainen käyttäytyminen, ellei toimenpiteen kiireellisyydestä muuta johdu.

76 §

Tiedonsaantioikeus

Toimivaltaisella viranomaisella, valtuutetulla tarkastajalla sekä työvelvollisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä eläinterveyttä koskevissa säädöksissä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toimijoilta ja muilta, joita mainituissa säädöksissä säädetyt velvoitteet koskevat.

Toimivaltaisella viranomaisella on lisäksi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi eläintenpitoon tai muuhun eläinterveyttä koskevissa säädöksissä säädettyyn toimintaan liittyvät välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta.

77 §

Ulkomaisten viranomaisten ja kansainvälisten toimielinten tarkastusoikeus

Mitä eläinterveyttä koskevissa säädöksissä säädetään viranomaisten oikeudesta tehdä tarkastuksia, ottaa näytteitä, päästä valvonnan edellyttämiin paikkoihin sekä saada valvonnan edellyttämät tiedot ja asiakirjat, koskee myös Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia silloin, kun kyseinen lainsäädäntö tai kansainvälinen sopimus tätä edellyttää. Viranomaisen on tarvittaessa toimittava yhteistyössä ulkomaisten viranomaisten ja kansainvälisten toimielinten tarkastajien kanssa.

78 §

Virka-apu

Poliisin on tarvittaessa annettava eläinterveysviranomaiselle, valtuutetulle tarkastajalle sekä työvelvolliselle virka-apua tässä laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi, jos tehtävien hoitamista estetään tai jos tehtävissä muuten tarvitaan poliisivaltuuksien käyttöä.

Pelastusviranomaisen antamasta virka-avusta eläinterveysviranomaiselle 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi säädetään pelastuslain (379/2011) 50 §:ssä.

79 §

Rekisterit hyväksytyistä pitopaikoista, nimetyistä laboratorioista sekä rekisteröidyistä ja luvan saaneista

Eläinterveyssäännöstön 101 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa ja 185 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa säädetään rekisterin pitämisestä 39 §:ssä tarkoitetuista hyväksynnän saaneista pitopaikoista sekä 43 §:ssä tarkoitetuista hyväksytyistä vesiviljelypitopaikoista ja vesieläinten taudintorjuntaan soveltuvista laitoksista.

Rekisteriä pidetään myös kotimaankauppaa varten hyväksytyistä 40 §:ssä tarkoitetuista sperman keräysasemista ja 41 §:ssä tarkoitetuista alkioiden keräysryhmistä. Rekisterin tietosisällön osalta noudatetaan, mitä Euroopan unionin säädöksissä säädetään 39 §:ssä tarkoitetun hyväksynnän saaneita sukusolujen ja alkioiden pitopaikkoja koskevan rekisterin tietosisällöstä. Rekisterin perusteella voidaan julkaista sähköisesti luettelo, jossa voi olla niitä tietoja, joita sukusolujen ja alkioiden pitopaikoista voidaan Euroopan unionin säädösten mukaan julkaista.

Lisäksi rekisteriä pidetään 62 §:n 2 momentissa tarkoitetuista virallisista laboratorioista, 63 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista omavalvontalaboratorioista ja 63 §:n 4 momentissa tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista laboratorioista, 64 §:n 1 momentissa tarkoitetuista taudinaiheuttajan käsittelyyn liittyvistä luvista sekä 53 §:ssä tarkoitetuista viejistä. Rekistereihin merkitään toimijan ja toimitilojen yhteystiedot ja mahdollinen pitopaikan rekisterinumero, tiedot siitä, mitä toimintaa nimeäminen, lupa tai rekisteröinti koskee sekä tiedot toiminnan lopettamisesta ja nimeämisen, luvan tai rekisteröinnin peruuttamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteritietojen merkitsemisessä ja tietojen julkaisemisessa noudatettavasta menettelystä.

80 §

Eläintautien valvontaa varten rekisteröitävät tiedot

Eläintautien valvontaa varten rekisteriä pidetään:

1) todetuista luetteloitujen ja uusien tautien sekä muiden torjuttavien ja valvottavien eläintautien tapauksista;

2) pitopaikkaan kohdistuvista taudintorjuntatoimenpiteistä sekä näitä koskevista poikkeusluvista;

3) pitopaikoista, joihin eläintauti on epidemiologisen selvityksen perusteella voinut tarttua tai josta se on voinut levitä;

4) kielloista ja rajoituksista, jotka on annettu 15 luvun säännösten nojalla;

5) pitopaikoista, jotka ovat sitoutuneet vapaaehtoiseen terveysvalvontaan, pitopaikkojen terveysluokituksesta ja 14 §:ssä tarkoitetusta asemasta sekä terveysluokan tai aseman peruuttamisesta;

6) eläimille annetuista pakollisista rokotuksista, joista on ilmoitettu eläinterveysviranomaiselle tai joiden toimeenpanosta se on vastannut;
7) valtuutetuille tarkastajille annetuista valtuutuksista; sekä
8) suoritetuista tarkastuksista ja näytteenotoista sekä näytteistä tehtyjen tutkimusten tuloksista.

Pitopaikkojen terveysluokituksesta ja asemasta julkaistaan 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen rekisteritietojen perusteella sähköisesti toimijoiden käyttöön tarkoitettu luettelo.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteritietojen merkitsemisessä noudatettavasta menettelystä.

81 §

Rekistereihin sovellettavat säännökset

Edellä 79 ja 80 §:ssä tarkoitetut rekisterit ovat osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain (284/2008) mukaista maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää. Rekisterinpitäjistä on säädetty mainitussa laissa.

Ruokavirasto huolehtii eläinterveyttä koskevien säädösten edellyttämästä rekisteritietojen julkaisusta.

Jos toimija on ilmoittanut toiminnan lopettamisesta, toiminta muutoin todetaan loppuneeksi, rekisteröinnin voimassaolo on päättynyt taikka hyväksyntä, nimeäminen, lupa tai rekisteröinti on peruutettu, 79 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin merkityt tiedot poistetaan, kun niiden käyttötarvetta ei enää ole ja viimeistään kolmen vuoden kuluttua viimeisestä toimijaa koskevasta merkinnästä, ellei Euroopan unionin säädöksistä muuta johdu. Edellä 80 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot säilytetään pysyvästi.

Tullille toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

14 luku

Eräiden kustannusten ja korvausten maksaminen valtion varoista

82 §

Vastuu eläintaudin hävittämiskustannuksista

Eläinten lopettamista, omaisuuden hävittämistä sekä näihin liittyviä puhdistus- ja desinfektiotoimenpiteitä koskevan määräyksen täytäntöönpanoon liittyvästä työstä aiheutuvista kustannuksista vastaa valtio. Sama koskee täytäntöönpanoon liittyvistä laitteista ja välineistä sekä tarvikkeista ja aineista aiheutuvia kustannuksia. Toimijalle aiheutuneita kustannuksia tai toimijan omaa työtä ei kuitenkaan voida korvata valtion varoista, ellei kyseessä ole vesiviljelyeläimissä esiintyvä eläintauti.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, valtion vastuu ei koske tilanteita, joissa vastuu määräyksen täytäntöönpanosta kuuluu toimijalle tai lemmikkieläimen pitäjälle.

83 §

Korvaukset viranomaisen määräyksestä lopetetusta eläimestä

Omistajalla on oikeus saada valtion varoista korvaus eläimestä, jonka eläinterveysviranomainen on eläintaudin toteamiseksi tai a—c-luokan tautia, uutta tautia tai muuta torjuttavaa eläintautia koskevana taudintorjuntatoimenpiteenä määrännyt lopetettavaksi tai teurastettavaksi

taikka joka on mainittuna taudintorjuntatoimenpiteenä määrätyn käsittelyn tai muun toimenpiteen seurauksena kuollut. Taudintorjuntatoimenpiteellä ei tarkoiteta 15 luvussa säädettyinä pakkokeinoina määrättäviä toimenpiteitä. Korvauksena suoritetaan eläimen käypä arvo, joksi katsotaan se arvo, joka eläimellä olisi ollut ilman viranomaisen määräyksen perusteena olevaa eläintautia. Jos korvattavaa eläintä voidaan käyttää kokonaan tai osaksi hyödyksi, vähennetään korvattavasta määrästä eläimen jäännöskäyttöarvo.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, korvausten maksamista varten voidaan vahvistaa eläinlajikohtaiset vakiokorvaukset, jotka, ottaen huomioon eläimen ikä, koko, oletettu tuotto ja muut vastaavat seikat, vastaavat kyseisten eläinten keskimääräistä käypää arvoa. Vakiokorvauksesta vähennetään korvattavan eläimen jäännöskäyttöarvo. Omistajalla on kuitenkin oikeus saada korvauksen suuruus määritellyksi vakiokorvauksen sijasta eläimen käyvän arvon perusteella, jos eläimen arvo jalostuksellisista tai muista vastaavista syistä huomattavasti ylittää keskimääräisen käyvän arvon.

Eläimestä, joka on määrätty lopetettavaksi tai teurastettavaksi 35 §:n 1 momentin nojalla, on omistajalla oikeus saada valtion varoista korvatuksi enintään kolme neljäsosaa eläimen käyvästä arvosta tai vakiokorvauksesta, josta on vähennetty eläimen jäännöskäyttöarvo. Jos korvattavia tapauksia on paljon, voidaan korvauksen määrää alentaa. Korvauksen maksaminen edellyttää lisäksi, että pitopaikassa suoritetaan taudin leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen kumoamisen edellyttämät puhdistus- ja desinfektiotoimenpiteet.

Korvausta ei suoriteta eläimestä, jonka arvo on vähäinen, ellei korvauksen suorittamiseen ole erityisen painavia syitä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut vakiokorvaukset vahvistetaan valtioneuvoston asetuksella.

84 §

Korvaus viranomaisen määräyksestä hävitetystä omaisuudesta

Omistajalla on oikeus saada valtion varoista korvaus sellaisista tuotteista, aineista, tavaroista, esineistä ja rakenteista, jotka on viranomaisen määräämänä a—c-luokan tautia, uutta tautia tai muuta torjuttavaa eläintautia koskevana taudintorjuntatoimenpiteenä hävitetty tai käsitelty siten, että ne ovat vahingoittuneet tai muuttuneet käyttökelvottomiksi. Taudintorjuntatoimenpiteellä ei tarkoiteta 15 luvussa säädettyinä pakkokeinoina määrättäviä toimenpiteitä. Korvauksena suoritetaan omaisuuden käypä arvo. Korvausta ei suoriteta omaisuudesta, jonka arvo on vähäinen, ellei korvauksen suorittamiseen ole erityisen painavia syitä.

85 §

Korvaus tuotannon menetyksestä

Jos a—c-luokan tautia, uutta tautia tai muuta torjuttavaa eläintautia koskevana eläintaudin leviämisen estämistä koskevana toimenpiteenä tai taudintorjuntatoimenpiteenä määrätty kielto, ehto, rajoitus tai velvoite estää tai vaikeuttaa eläintuotantoa, voidaan toimijalle aiheutunut, hänen toimeentuloaan merkittävästi vaikeuttava taloudellinen vahinko korvata valtion varoista.

Korvauksena voidaan suorittaa enintään kolme neljäsosaa vahingon suuruudesta.

86 §

Kustannusten ja korvausten maksamista koskevat rajoitukset

Tässä luvussa säädettyihin kustannuksiin ja korvauksiin sovelletaan maatalousalalla toimivien yritysten osalta tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 I lukua ja 26 artiklaa.

Vesiviljelyalalla toimiville yrityksille tässä luvussa säädetyt kustannukset ja korvaukset maksetaan kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista koskevista suuntaviivoista annetun komission tiedonannon (2015/C 217/01) 5.4 jakson mukaisena tukena.

Tässä luvussa tarkoitettuja kustannuksia ja menetyksiä ei korvata, jos ne ovat syntyneet eläinperäisten tuotteiden jalostuksessa tai muiden tuotteiden tai rehujen valmistuksessa taikka eläinperäisten tuotteiden tai muiden tuotteiden kaupan pitämisessä tai jos ne ovat aiheutuneet:

1) 1 momentissa mainitun asetuksen 2 artiklan 26 kohdassa tarkoitetulle suurelle yritykselle, joka toimii maatalousalalla; tai

2) yritykselle, joka ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

Korvausta 83—85 §:ssä tarkoitetuista menetyksistä ei makseta 1 momentissa mainitun asetuksen 2 artiklan 14 kohdassa tarkoitetulle vaikeuksissa olevalle yritykselle, ellei vaikeuksiin joutuminen johdu taudinpurkauksesta.

Tässä luvussa tarkoitettuja kustannuksia ja menetyksiä ei korvata myöskään, jos ne ovat aiheutuneet eläintaudista, jota ei ole mainittu Maailman eläintautijärjestön vahvistamassa eläintautien luettelossa, eläinterveyssäännöstön 226 artiklassa tarkoitetussa komission täytäntöönpanosäädöksessä taikka elintarvikeketjuun, eläinten terveyteen ja eläinten hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevista säännöksistä, neuvoston direktiivien 98/56/EY, 2000/29/EY ja 2008/90/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 178/2002, (EY) N:o 882/2004, (EY) N:o 396/2005, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/128/EY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009 muuttamisesta sekä neuvoston päätösten 66/399/ETY, 76/894/ETY ja 2009/470/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 liitteessä I tai II.

Korvauksen määrästä vähennetään samoista kustannuksista tai menetyksistä vakuutussopimuksen tai muun lain perusteella maksettavat korvaukset.

87 §

Korvauksen hakeminen ja ennakkokorvaus

Tässä luvussa tarkoitettuja korvauksia on haettava Ruokavirastolta, joka päättää niiden myöntämisestä. Edellä 83 §:n 1 momentissa tarkoitettua korvausta on haettava kahden kuukauden kuluessa siitä, kun eläin on lopetettu tai teurastettu. Muita korvauksia on haettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun korvauksiin oikeuttavat toimenpiteet on suoritettu taikka kiellon, ehdon tai rajoituksen voimassaolo on päättynyt. Hakemukseen on liitettävä riittävä selvitys kustannuksista ja vahingoista.

Jos korvauksen hakijan oikeus korvaukseen on ilmeinen, Ruokavirasto voi suorittaa hakijalle ennakkokorvausta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemukseen liitettävän selvityksen sisällöstä.

88 §

Perusteet korvauksen epäämiselle

Oikeus tässä luvussa tarkoitettuihin korvauksiin menetetään kokonaan tai osittain, jos korvaukseen oikeutettu on rikkonut eläinterveyttä koskevia säädöksiä, eläintunnistusjärjestelmästä annettua lakia (238/2010), eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annettua lakia tai mainittujen lakien nojalla täytäntöön pantuja Euroopan unionin säädöksiä taikka ei ole noudattanut mainittujen säädösten nojalla tehtyä hallintopäätöstä. Oikeus korvauksiin menetetään myös, jos korvaukseen oikeutettu on hankkiessaan eläimen tai muun omaisuuden tiennyt tai hänen olosuhteet huomioon ottaen olisi pitänyt tietää, että eläin sairastaa tai kantaa korvauksen perusteena olevaa eläintautia tai että omaisuudessa on tartuntaa.

Tässä luvussa tarkoitettuja korvauksia ei makseta valtion varoista myöskään siltä osin kuin korvaukseen oikeutettu on saanut tai on oikeutettu saamaan samasta vahingosta korvauksen Euroopan unionin perustamasta rahastosta.

89 §

Korvauksen takaisinperintä ja valtion takautumisoikeus

Se, jolle on 87 §:n 2 momentin mukaisena ennakkokorvauksena maksettu enemmän kuin mihin hänellä on oikeus, on velvollinen palauttamaan liikaa saamansa määrän kuukauden kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon lopullisesta korvauksen määrästä.

Ruokaviraston on määrättävä korvaus maksettavaksi takaisin kokonaan tai osaksi, jos sen saaja on korvausta hakiessaan antanut vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taikka salannut tietoja ja tällä menettelyllä on ollut vaikutusta korvauksen myöntämiseen.

Ruokaviraston on lisäksi velvoitettava se, joka on tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut korvauksen perusteena olevan eläintaudin leviämisen toisen omistamiin eläimiin, kokonaan tai osaksi korvaamaan valtiolle kustannukset ja korvaukset, jotka on tämän menettelyn seurauksena korvattu valtion varoista.

Jos liikaa maksettua ennakkokorvausta ei palauteta 1 momentissa tarkoitetussa ajassa taikka muuta palautettavaa tai korvattavaa määrää makseta viimeistään Ruokaviraston asettamana eräpäivänä, valtiolle on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Kustannusten ja korvausten perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

15 luku

Pakkokeinot ja seuraamukset

90 §

Määräys

Toimivaltainen viranomainen voi määrätä sen, joka rikkoo eläinterveyttä koskevaa säädöstä tai ei noudata mainitun säädöksen nojalla tehtyä hallintopäätöstä, välittömästi tai asiaan laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

91 §

Kielto ja rajoitus

Aluehallintovirasto voi kieltää luetteloituun tai taudille alttiiseen lajiin kuuluvien eläinten tai niistä saatujen tuotteiden markkinoille saattamisen tai muun siirtämisen pitopaikkaan tai sieltä pois toistaiseksi taikka rajoittaa sitä toistaiseksi, jos toiminnan harjoittaminen edellyttää eläinterveyttä koskevien säädösten mukaista lupaa tai hyväksyntää eikä sitä ole myönnetty tai jos pitopaikan tai pidettävien eläinten osalta ei noudateta:

1) eläinterveyssäännöstön 10 artiklassa säädettyjä eläinten terveyteen ja bioturvaamiseen liittyviä velvoitteita;
2) 11 §:ssä tarkoitettuun pakolliseen zoonoosivalvontaan sisältyviä velvoitteita;
3) 15 §:ssä tarkoitettuun pakolliseen rokotukseen tai käsittelyyn liittyviä velvoitteita;
4) 17 §:ssä tarkoitettuja varotoimenpiteitä; tai
5) 5, 6 tai 10 luvussa tarkoitettuja taudin leviämisen estämistä tai taudintorjuntatoimenpiteitä koskevissa päätöksissä toimijalle tai lemmikkieläimen pitäjälle määrättyjä velvoitteita.

Kiellon tai rajoituksen asettaminen edellyttää lisäksi, että toimija tai lemmikkieläimen pitäjä ei ole viranomaisen kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa korjannut puutetta ja että tämä menettely aiheuttaa vakavaa vaaraa luetteloidun taudin, muun torjuttavan eläintaudin tai valvottavan eläintaudin leviämisestä taikka vaaraa ihmisten terveydelle. Kielto tai rajoitus voidaan asettaa vain siinä laajuudessa kuin se on tarpeen eläintaudin leviämisriskin hallitsemiseksi. Kielto ja rajoitus on välittömästi kumottava, jos tarkastuksessa todetaan, että 1 momentissa tarkoitettuja velvoitteita noudatetaan, ja jos tutkimustulokset osoittavat, ettei pitopaikassa esiinny eläintautia, jonka leviämisen estämiseen mainitut velvoitteet tähtäävät.

Käsitellessään 1 momentissa tarkoitettua asiaa aluehallintovirasto voi asettaa mainitussa momentissa tarkoitetun kiellon, rajoituksen tai määräyksen väliaikaisena, jos se on ihmisten tai eläinten terveydelle aiheutuvan välittömän vaaran vuoksi välttämätöntä. Väliaikainen kielto tai rajoitus on voimassa, kunnes aluehallintovirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Aluehallintoviraston tulee huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

92 §

Hyväksymisen, luvan, nimeämisen, rekisteröinnin ja pitopaikan aseman peruuttaminen

Eläinterveyttä koskevissa säädöksissä edellytetyn hyväksymisen, luvan, nimeämisen, rekisteröinnin, pitopaikan terveysluokan tai taudista vapaan tai vektoreilta suojatun aseman peruuttamisesta päättää sen myöntänyt viranomainen.

Edellä 39 §:ssä tarkoitetun hyväksymisen ja maaeläinten lokeron hyväksymisen peruuttamisesta säädetään eläinterveyssäännöstön 100 artiklassa. Vesiviljelypitopaikkojen ja vesieläinten taudintorjuntaan soveltuvien laitosten hyväksymisen sekä vesieläinten lokeron peruuttamisesta säädetään eläinterveyssäännöstön 184 artiklassa. Virallisen laboratorion nimeämisen peruuttamisesta säädetään valvonta-asetuksen 39 artiklassa. Pitopaikan taudista vapaan tai vektoreilta suojatun aseman peruuttamisesta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä tiettyjen luetteloitujen ja uusien tautien seurantaa, hävittämisohjelmia ja taudista vapaata asemaa koskevien sääntöjen osalta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/689 20 ja 44 artiklassa.

Sperman keräysaseman tai alkioiden keräysryhmän hyväksyminen kotimaankauppa varten, omavalvontalaboratorion nimeäminen, taudinaiheuttajan käsittelyyn liittyvä lupa taikka viejän tai ilmoituksen tehneen laboratorion rekisteröinti voidaan peruuttaa, jos hyväksymiselle, nimeämiselle, luvan myöntämiselle tai rekisteröinnille säädetyt edellytykset eivät enää täyty tai toiminnassa olennaisesti rikotaan eläinterveyttä koskevia säädöksiä tai mainittujen säädösten nojalla tehtyjä päätöksiä tai eläintunnistusjärjestelmästä annettua lakia tai sen nojalla täytäntöön

pantuja Euroopan unionin säännöksiä. Hyväksyminen ja lupa voidaan peruuttaa myös, jos toiminnasta aiheutuu vakavaa vaaraa a—c-luokan taudin taikka muun torjuttavan tai valvottavan eläintaudin leviämisestä tai vaaraa ihmisten terveydelle eikä tätä vaaraa voida muulla tavoin estää. Edellytyksenä hyväksymisen, nimeämisen, luvan tai rekisteröinnin peruuttamiselle edellä mainituissa tapauksissa on lisäksi, ettei toimija ole viranomaisen kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa korjannut puutetta.

Hyväksyminen, nimeäminen, lupa ja pitopaikan terveysluokka tai asema on peruutettava, jos toiminta on lopetettu muutoin kuin tilapäisesti.

Edellä 2 momentissa säädetystä peruuttamisesta päättävä viranomainen voi kieltää toimijaa harjoittamasta hyväksymisen, nimeämisen, luvan tai rekisteröinnin kohteena olevaa toimintaa asian käsittelyn aikana, jos puute on sellainen tai toiminta on sen laatuista, että ihmisten tai eläinten terveys vaarantuu. Kielto voidaan asettaa enintään kahden viikon pituiseksi määräajaksi. Jos päätöstä ei ole annettu tässä ajassa, määräaikaa voidaan jatkaa. Kielto voi kuitenkin olla voimassa yli kuukauden vain, jos päätöksenteon viivästyminen johtuu toimijan omasta menettelystä tai laiminlyönnistä.

93 §

Toimenpiteet, kun jäsenvaltioiden välisiä siirtoja koskevia vaatimuksia on rikottu

Jos toisesta jäsenvaltiosta toimitettu eläin tai tuote taikka eläimen tai tuotteen mukana olevat asiakirjat eivät täytä niille eläinterveyttä koskevissa säädöksissä säädettyjä vaatimuksia, aluehallintovirasto tai Tulli voi määrätä eläimen pidettäväksi karanteenissa tai eristettynä määräpaikassa tai osoittamassaan muussa paikassa taikka tuotteen säilytettäväksi määräpaikassa tai osoittamassaan muussa paikassa siihen asti, kunnes puutteet on korjattu. Kunnaneläinlääkäri voi tehdä mainitun päätöksen kiireellisessä tilanteessa, jossa aluehallintovirasto tai Tulli ei ole vielä ryhtynyt asiassa toimenpiteisiin. Kunnaneläinlääkärin on toimitettava tieto tekemästään päätöksestä välittömästi aluehallintovirastolle.

Jos puutteita ei ole mahdollista korjata tai niitä ei ole korjattu asetetussa määräajassa, aluehallintovirasto tai Tulli voi määrätä eläimen lopetettavaksi tai tuotteen hävitettäväksi. Se voi toimijan tai lemmikkieläinten pitäjän siihen suostuessa myös määrätä eläimen tai tuotteen palautettavaksi jäsenvaltioon, josta se on tuotu, jos kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen hyväksyy palautuksen, taikka käsiteltäväksi tai eläimen pidettäväksi karanteenissa tai eristettynä viranomaisen osoittamassa muussa paikassa, jos eläimeen tai tuotteeseen liittyvä eläintaudin leviämisvaara on siten mahdollista poistaa.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevassa päätöksessä voidaan asettaa toimenpiteitä koskevia, eläintautien leviämisen estämiseksi välttämättömiä ehtoja. Toimija tai lemmikkieläimen pitäjä vastaa toimenpiteiden suorittamisesta.

94 §

Uhkasakko ja teettäminen

Aluehallintovirasto, Ruokavirasto tai Tulli voi tehostaa 90—93 §:ssä tarkoitettua kieltoa, rajoitusta tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Uhkasakosta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

95 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus eläintaudin leviämisvaaran aiheuttamisesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 4 a §:ssä, säännöstelyrikoksesta 46 luvun 1 §:ssä ja salakuljetuksesta 46 luvun 4 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö 19 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen omistuksessaan tai muutoin kuin tilapäisesti hallinnassaan olevalla eläimellä epäilemästään eläintaudista taikka laiminlyö 20 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen,

2) ei noudata 25, 32 tai 36 §:ssä tarkoitetulla taudin leviämisen estämistä koskevalla päätöksellä taikka 25—27, 33 tai 36—38 §:ssä tarkoitettuja taudintorjuntatoimenpiteitä tai vyöhykkeitä koskevalla päätöksellä määrättyä kieltoa, ehtoa tai rajoitusta taikka laiminlyö suorittaa mainitulla päätöksellä määrätyn toimenpiteen,

3) laiminlyö valvonta-asetuksen 15 artiklan 2 kohdassa säädetyn velvollisuutensa avustaa viranomaista taudintorjuntapäätösten täytäntöönpanossa, ellei avustamista pidetä kohtuuttomana ottaen huomioon hänen henkilökohtaiset ominaisuutensa ja olosuhteensa, tai

4) rikkoo 91 §:n nojalla määrättyä kieltoa tai rajoitusta taikka laiminlyö 93 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamisen,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläintautirikkomuksesta* sakkoon.

Viranomainen voi jättää esitutkintaviranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jos teko tai laiminlyönti on vähäinen eikä kyseessä ole viranomaisen kieltojen ja määräysten toistuva rikkominen.

16 luku

Erinäiset säännökset

96 §

Viranomaisten suoritteista perittävät maksut

Valtion viranomaisen ja valtuutetun tarkastajan suoritteista valtiolle perittäviin maksuihin sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja eläinterveyttä koskevien säädösten mukaisista kunnaneläinlääkärin suoritteista. Kunnaneläinlääkärin suoritteista perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään myös kunnaneläinlääkärin suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, maksua ei peritä muihin kuin jäsenvaltioihin toimitettavia eläinperäisiä tuotteita koskevasta eläinterveystodistuksesta, jos kunta perii maksun samasta todistuksesta.

Viranomaisen velvollisuudesta periä maksu säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvista ylimääräisistä valvontatoimista säädetään lisäksi valvonta-asetuksen 79 artiklan 2 kohdan c alakohdassa.

97 §

Valtuutetuille tarkastajille maksettavat palkkiot ja korvaukset

Ruokavirasto maksaa valtuutetuille tarkastajille näiden suorittamista tarkastuksista, tutkimuksista ja muista toimenpiteistä palkkiota sekä korvaa heille aiheutuneita kustannuksia sopimukseen perustuen.

98 §

Valtion kunnille maksama korvaus

Eläinlääkintähuoltolain 23 §:ssä säädetään kunnan oikeudesta saada valtion varoista korvaus tämän lain mukaan kunnaneläinlääkärille kuuluvien tehtävien suorittamisesta.

99 §

Ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Jos valvonta-asetuksen 140 artiklassa tarkoitetun säännösten rikkomista koskevan ilmoituksen toimivaltaiselle viranomaiselle on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan hänelle haittaa.

100 §

Muutoksenhaku

Edellä 14 luvussa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Tämän lain 91 §:n 3 momentissa tarkoitettuun väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Muutoksenhaussa eläinterveyttä koskevan säädöksen nojalla annettuun kunnaneläinlääkärin päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Tämän lain 69 §:n 3 momentissa tarkoitettuun väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Eläinterveyttä koskevan säädöksen nojalla tehdyssä viranomaisen päätöksessä on määrättävä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää, jos:

1) päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava viivytyksettä täytäntöön; tai

2) täytäntöönpanoa ei eläinten tai ihmisten terveyden suojaamiseen taikka eläinperäisten tuotteiden turvallisuuden varmistamiseen liittyvän syyn vuoksi voida lykätä.

Muutoksenhausta Tullin päätökseen säädetään tullilaissa.

Eläinterveyttä koskevien säädösten mukaisesta toimenpiteestä valtiolle määrättyjä 96 §:ssä tarkoitettuja maksuja koskevasta muutoksenhausta säädetään valtion maksuperustelain 11 b §:ssä.

101 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 21 päivänä huhtikuuta 2021.

Tällä lailla kumotaan eläintautilaki (441/2013).

Jos muualla lainsäädännössä viitataan kumottuun lakiin, tämän lain voimaan tultua sovelletaan sen asemesta tämän lain säännöksiä.

102 §

Siirtymäsäännökset

Eläinterveyssäännöstön 94, 95 tai 176—179 artiklassa tarkoitettua pitopaikan tai toimijan hyväksymistä ei tarvitse erikseen myöntää, jos mainituissa artikloissa tarkoitettuun toimintaan on tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva lupa tai hyväksyminen, ellei tästä laista taikka Euroopan unionin säännöksistä muuta johdu.

Ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyt viejät, kotimaankauppaa varten hyväksytyt sperman keräysasemat ja alkioiden keräysryhmät sekä 63 §:n 4 momentissa tarkoitettuja näytteitä tutkivat ilmoituksen tehneet laboratoriot saavat ilman eri rekisteröintiä, hyväksymistä tai ilmoitusta jatkaa toimintaansa niitä koskevien päätösten tai ilmoitusten mukaisesti.

Rekisteröityjä eläinterveyssäännöstön 176 artiklan 2 kohdan a—c alakohdassa ja 43 §:n 2 momentissa mainitun delegoidun asetuksen 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettuja vesiviljelypitopaikkoja koskevat riskinarvioinnit tulee suorittaa kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Jos pitopaikkaan liittyy riskinarvioinnin perusteella riski, toimijan tulee hakea pitopaikan hyväksymistä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut tiedon riskinarvioinnin tuloksesta.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt rajoitusvyöhykkeitä ja taudintorjuntatoimenpiteitä koskevat päätökset jäävät, siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa tämän lain tai eläinterveyssäännöstön kanssa, edelleen voimaan.

Helsingissä 15.1.2021

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä